

Woondag

26 oktober 2023

Aalst

#VVSGwoondag

vvsg

Stad Aalst

vvsg

#VVSgwoondag

SUBURBANISATIE IN EEN SUPERDIVERSE SAMENLEVING

Prof. Dr. Dirk Geldof

Universiteit Antwerpen

&

Kenniscentrum
Gezinswetenschappen Odisee

**SUBURBANISATIE
IN EEN
SUPERDIVERSE
SAMENLEVING**

Prof. Dr. Dirk Geldof

Universiteit Antwerpen

&

**Kenniscentrum
Gezinswetenschappen
Odisee**

Dirk Geldof

Roxanne Vanhaeren

Willemien Van Damme

Brecht Vandekerckhove

Pascal De Decker

**SUPER
DIVERS
VLAANDEREN**

Geografie van een nieuwe realiteit

Vlaanderen is superdivers: vandaag heeft één op vier Vlamingen een migratieachtergrond. Voor heel België is dat één op drie landgenoten, en maar liefst drie op vier Brusselaars hebben wortels in migratie.

INLEIDING: VLAANDEREN IS SUPERDIVERS

Het vertrekpunt

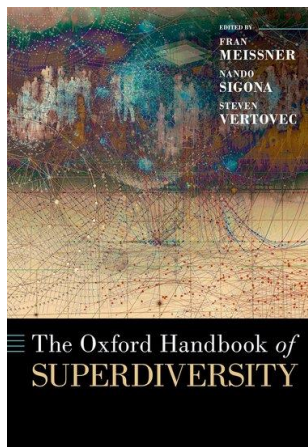

De basis voor deze presentatie

- **Superdiversiteit. Hoe migratie onze samenleving verandert (2013 & 2019)**
- **Atlas Superdiversiteit Vlaanderen (2022)**
  - Onderzoek voor Departement Omgeving, Vlaamse Overheid
  - <https://omgeving.vlaanderen.be/atlas-superdiversiteit>

- Met dit boek zetten we stappen verder
  - 15 stadsporetten + portret Denderstreek
  - Sterkere focus op (lokaal)(ruimtelijk) beleid
  - Analyse kader om deze ontwikkelingen op een verbindende manier aan te pakken

Interdisciplinair team

- Brecht Vandekerckhove & Roxanne Vanhaeren
(Atelier Romain: urban planning, geographers & architects)

- **Prof. Dr. Dirk Geldof**
(Socioloog Universiteit Antwerpen & Kenniscentrum Gezinswetenschappen Odisee Brussel)

- Prof. Dr. Pascal De Decker & Willemien Van Damme (PPUL/KULeuven)

Analyse van de Vlaamse bevolking (1990-2020) Gekoppeld aan woning- & omgevingskenmerken

Bevolkingsgegevens tot op wijkniveau (statistische sectoren):

Databank van Provincies.incijfers.be (Vlaams Gewest)

Rijksregister Statbel i.s.m. Vlaamse Statistische Autoriteit (Vlaams & Brussels Gewest)

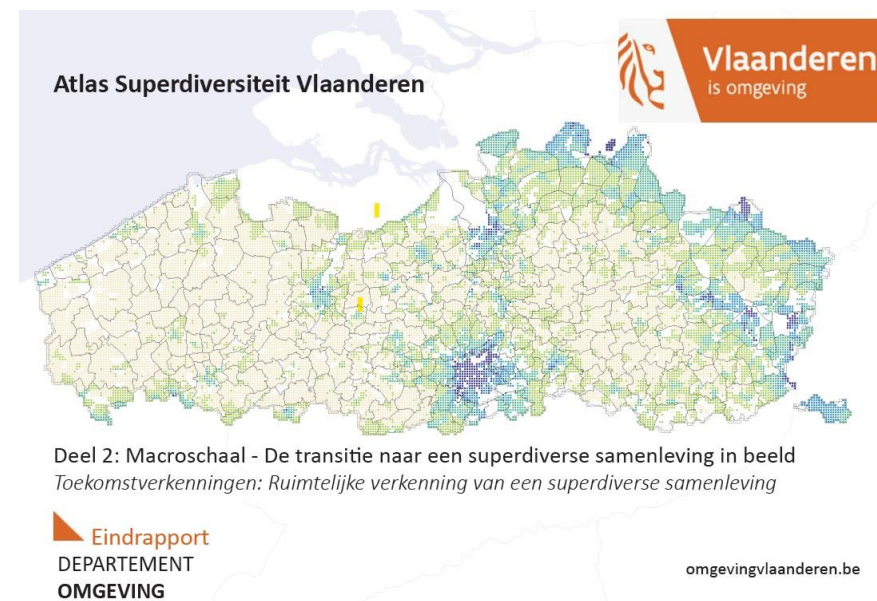
Privacy: aantallen onder 5 personen niet exact weergegeven

Omgevingsparameters:

Provincies.incijfers.be

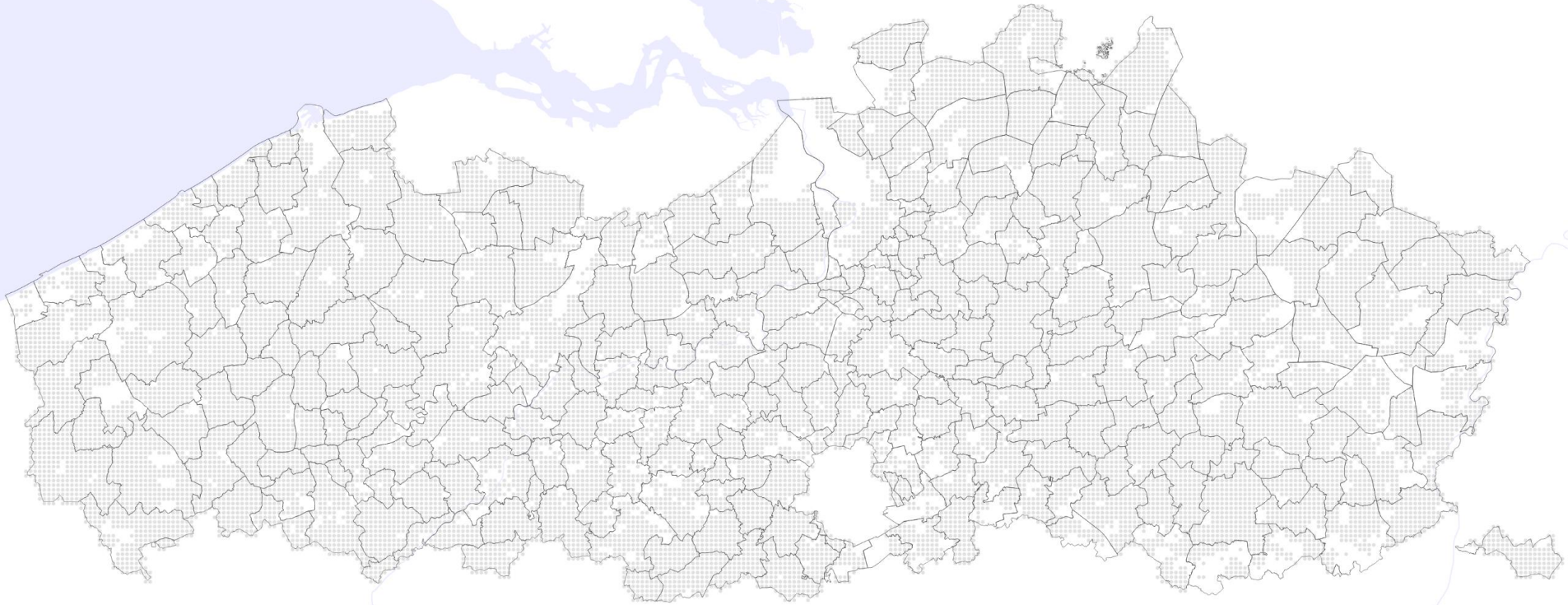
Geopunt

Openbare adresgegevens

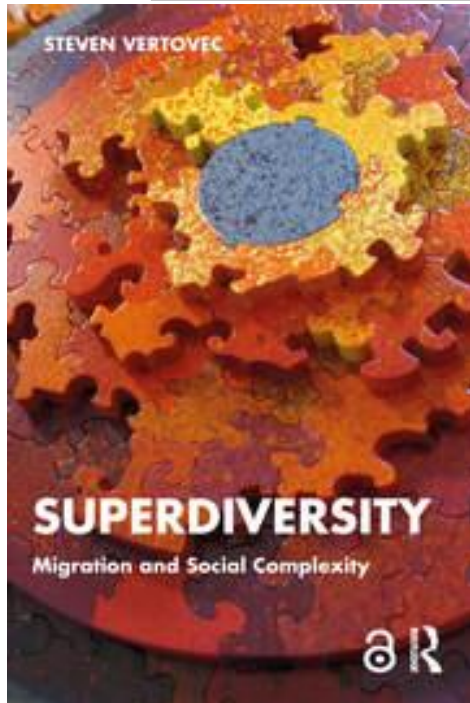

Geabstraheerde kaartweergave tot wijkniveau: Intragemeeentelijke verschillen uitlichten

Basisbeeld: Raster van puntjes gekoppeld aan statistische sectoren
Statistische sectoren met minder dan 100 inwoners vallen weg
Gemeentegrenzen voor extra leesbaarheid

Waarom helpt het concept superdiversiteit om de demografische realiteit (beter) te begrijpen?

Op driekwart halve eeuw van een samenleving met beperkte etnisch-culturele diversiteit naar een **immigratiesamenleving**

Superdiversiteit als resultaat

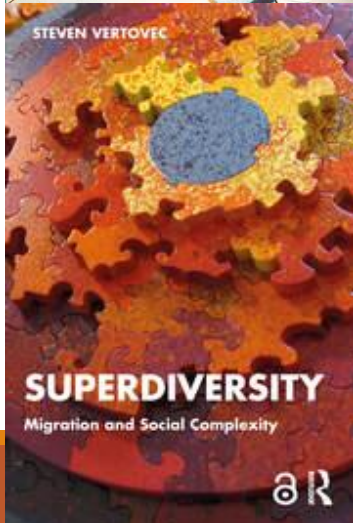
- Is meer dan een synoniem voor diversiteit of multiculturaliteit
- nieuwe fase in migratie & demografie
  - Term Steven Vertovec (2007)
- Diversifiëring in stroomversnelling na 1989

Superdiversiteit: migratiegedreven processen van diversifiëring in de volledige samenleving

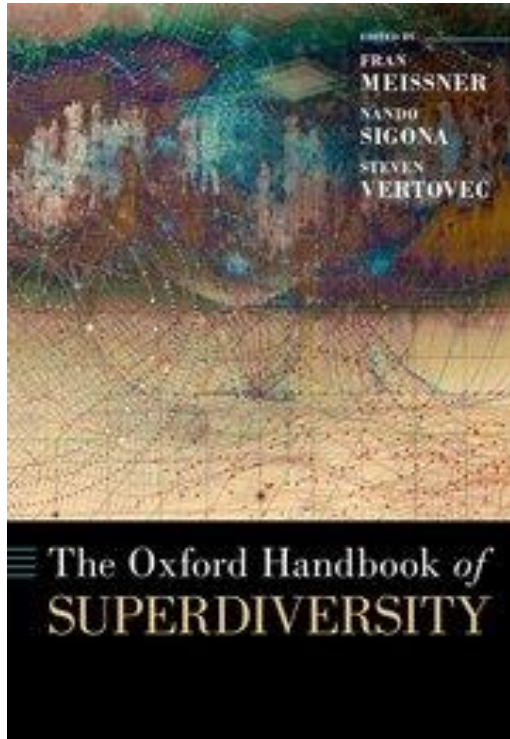
Drie dimensies:

- **Kwantitatief:** meer landgenoten met migratieachtergrond
  - evolutie naar majority-minority-steden,
  - maar ook in suburbane gebieden
- **Kwalitatief:** veranderende migratiepatronen maken de diversiteit meer divers
  - meer landen van herkomst, grotere meertaligheid, verschillende migratiemotieven en verblijfsstatuten, groeiende verschillen in socio-economische positie, ...
- **(Omstreden) proces van normalisering:** diversiteit is niet langer de uitzondering, maar wordt de norm
- (Vertovec 2007, 2017, 2022; Vertovec et al 2015; Geldof 2019 & 2023)

Focus op de ruimtelijke impact: De processen van van superdiversifiëring

Inzicht in diversifiëringsprocessen

- **Snelheid:** Tempo van verandering, waarin plaatsen diverser worden
- **Schaal:** Op welk niveau van diversiteit situeert een stad/gemeente/wijk zich?
- **Spreiding:** Wie gaat waar wonen? Welke dynamieken bepalen de spreidingspatronen?

Spreidingsprocessen in beeld brengen, begrijpen & ruimtelijke impact inschatten

Eén jaar voor de gemeenteraadsverkiezingen

(Meissner & Vertovec, 2015; Phillimore et al, 2021; Pemberton)

De eeuw van migratie [Lechen & Miller, 2009], als dat
was eeuw. Een migratie in die laatste helft van de 20ste
20ste eeuw heeft West-Europese samenlevingen
landen als België, Nederland, Duitsland, Frankrijk of het
na de Tweede Wereldoorlog immigratiesamenlevingen
die van de afgelopen drie kwart eeuw kende vele vormen.
Een verschuiven de landen van oorsprong, spelen
migratie, verschuift het profiel ...

PERDIVERSITEIT: LENS OM ONZE RATIESAMENLE BEGRIJPEN

De uitdaging: tegelijk door & voorbij de etnische lens kijken

---

Oog hebben voor de processen van migratiegedreven
superdiversifiëring

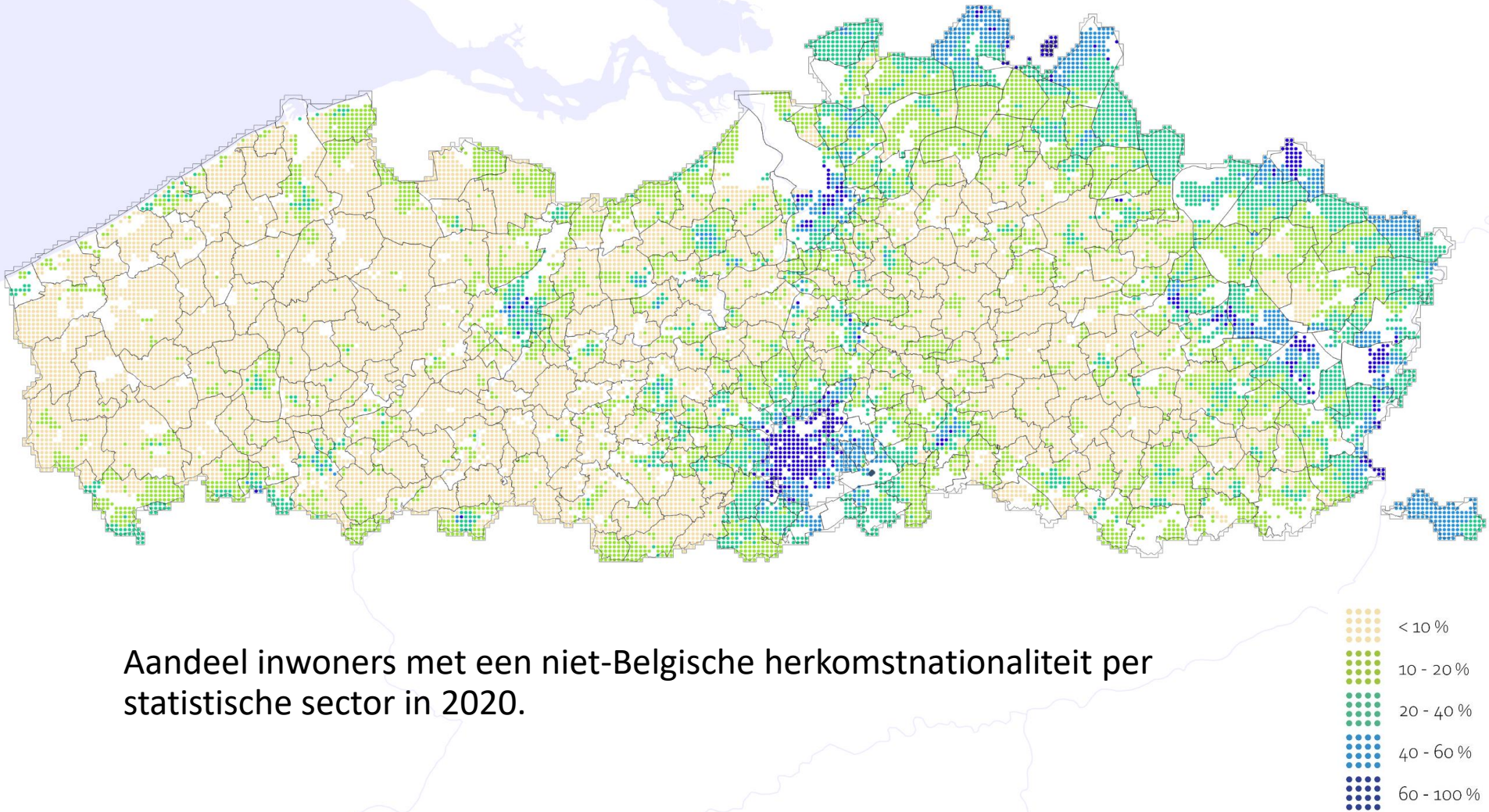
Die niet alleen door migratie wordt bepaald

- Maar evenzeer door demografische evoluties,
verhuispatronen van autochtone Belgen,
woonmarkt en wooncrisis, ...

En waarbij etnische achtergrond er soms wel, maar
vaak niet toe doet

- Nood aan divers-sensitief onderzoek én beleid

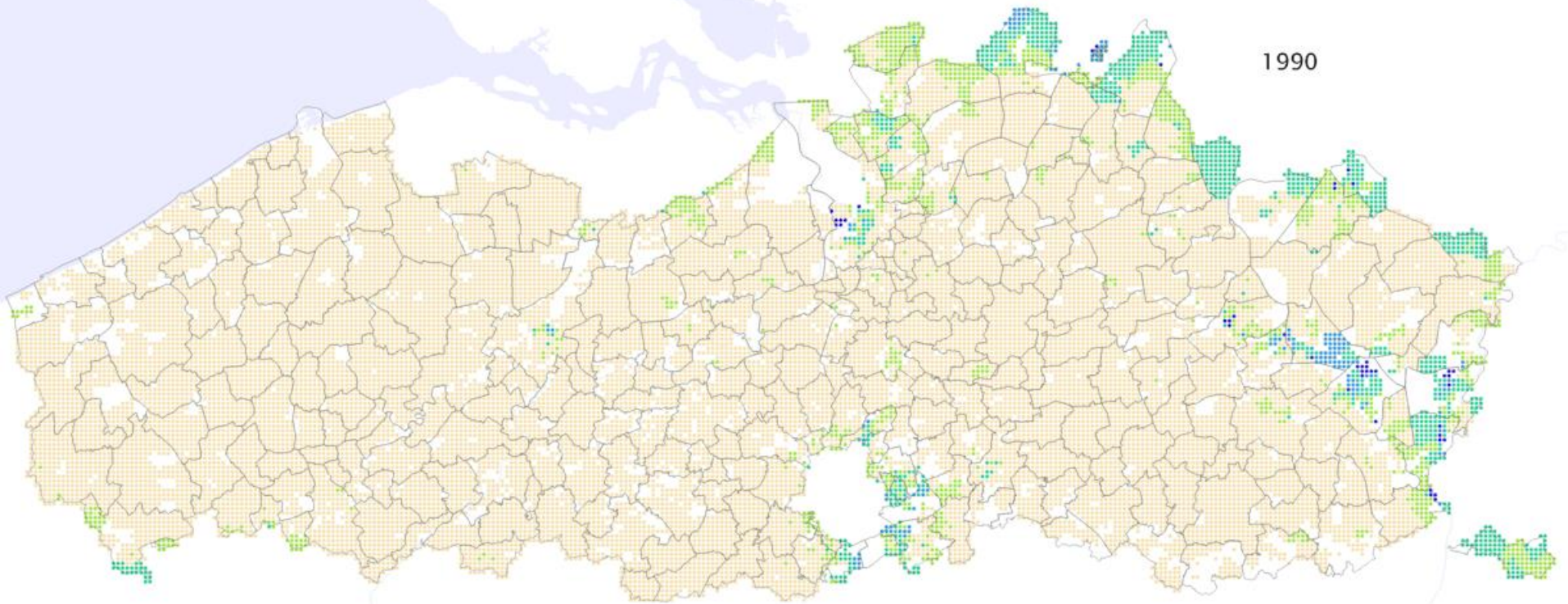
Vlaanderen anno 2023: nog nooit zo divers. Diversiteit groeit overall

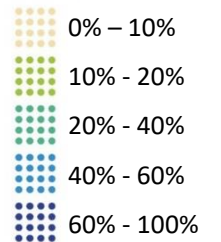
Aandeel inwoners met een niet-Belgische herkomstnationaliteit per statistische sector in 2020.

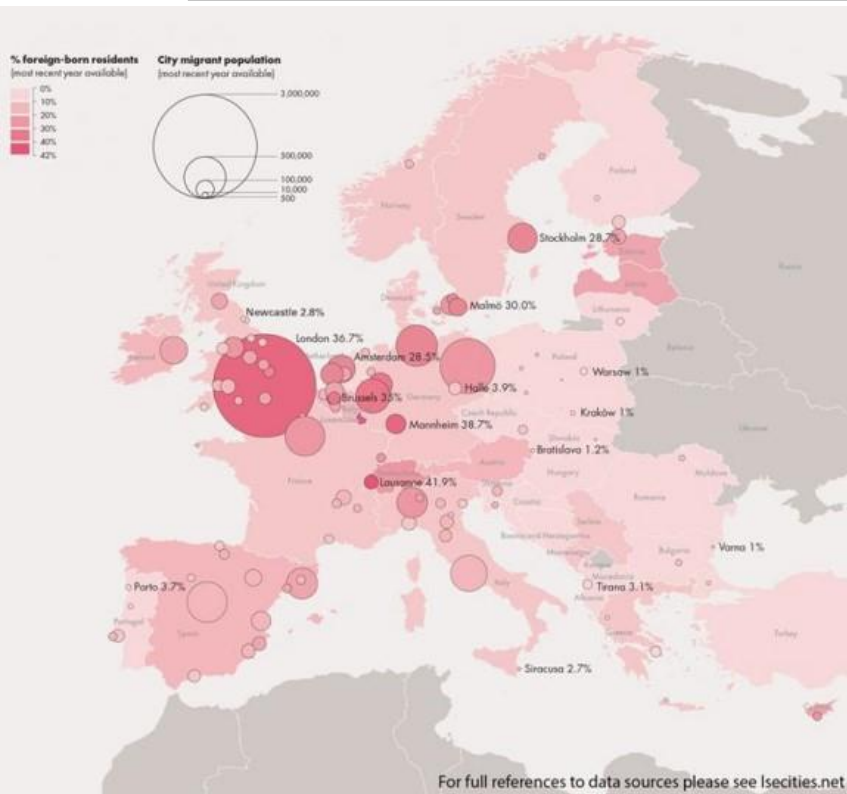
Spreading and scaling (1990-2020) in image

Aandeel inwoners met een niet-Belgische herkomstnationaliteit per statistische sector van 1990 tot 2020.

Evolutie naar majority-minority cities

Wereldsteden als New York, Sao Paulo, Toronto of Sydney zijn al lang *'majority-minority cities'*:

- steden waar de meerderheid van de bewoners uit een brede waaier van minderheden bestaat.

Brussel, Antwerpen, Genk, Vilvoorde

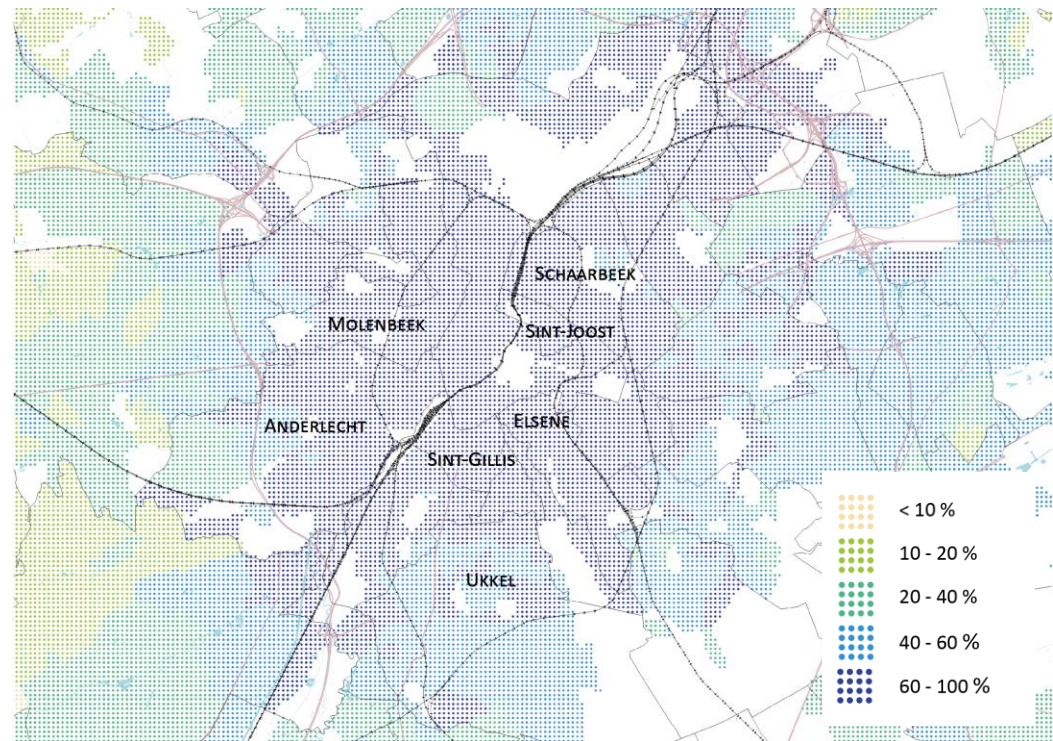
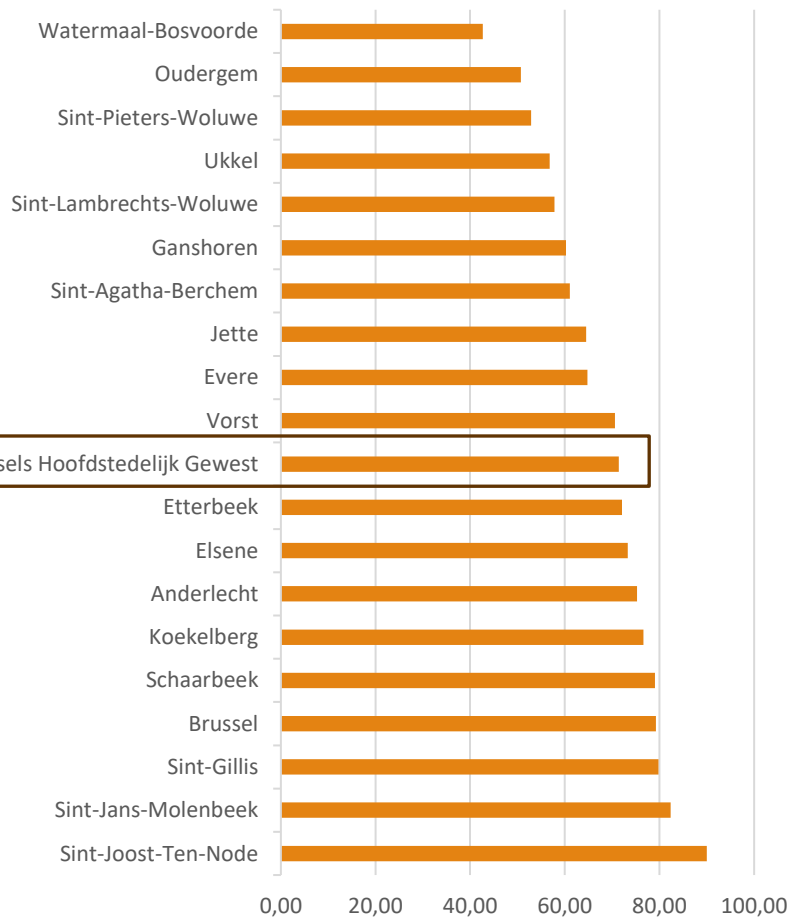
Rotterdam, Amsterdam, Den Haag

London, Birmingham, Frankfurt, Malmö, ...

=> diversiteit als nieuwe norm

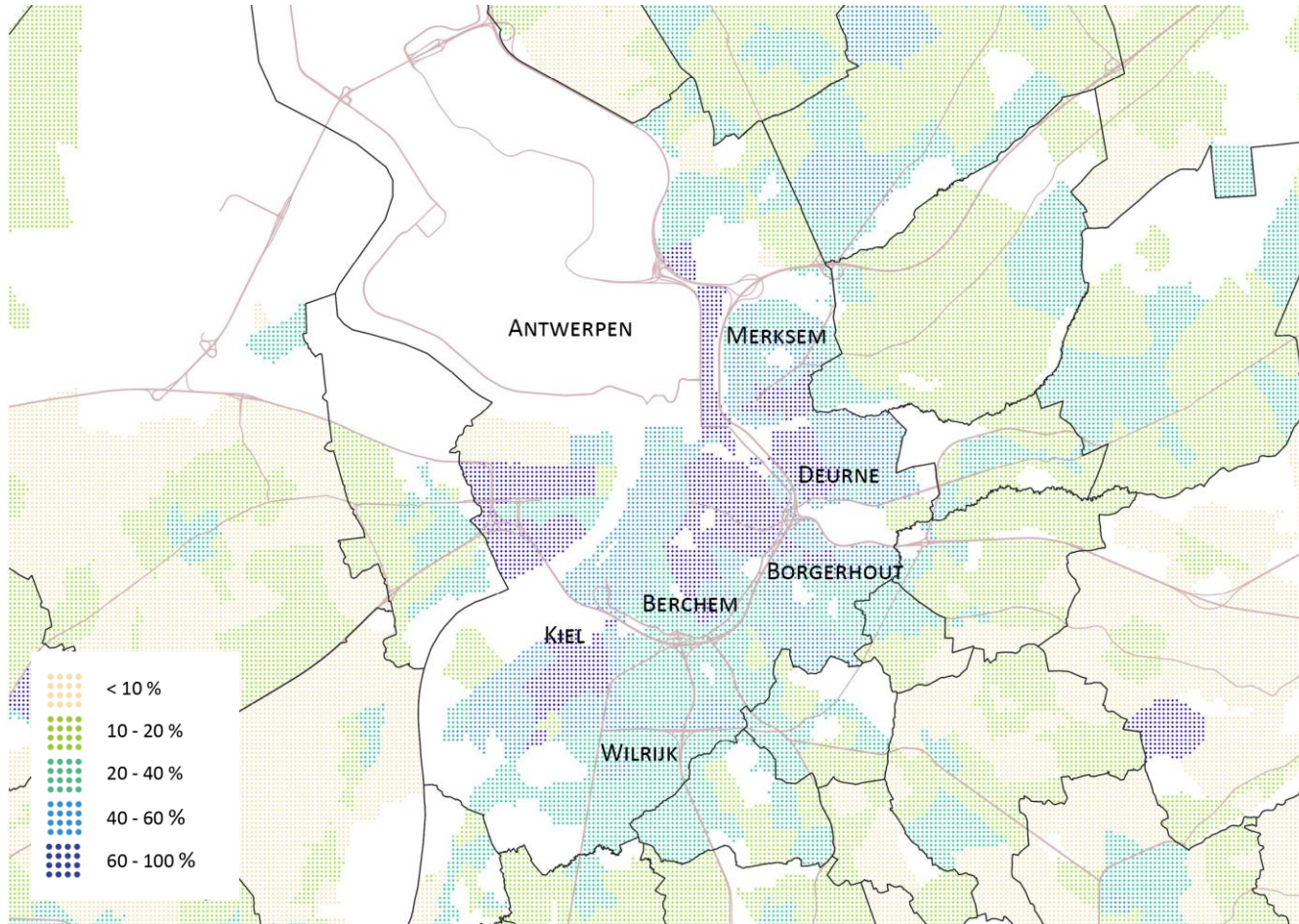
Brussel: één van de meest superdiverse steden ter wereld.

>75% van de inwoners van buitenlandse herkomst

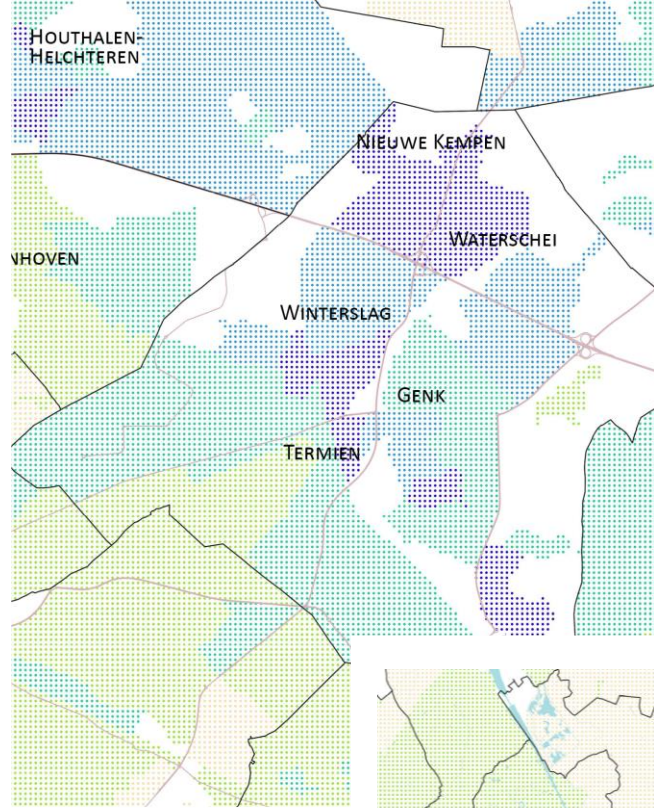

Antwerpen: sinds 2019 een majority minority-city.

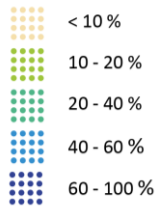
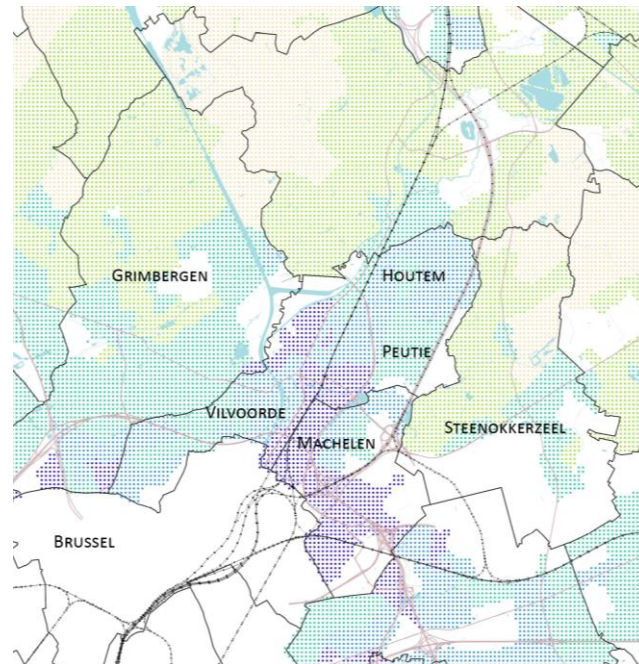

Nu 54% inwoners van buitenlandse herkomst

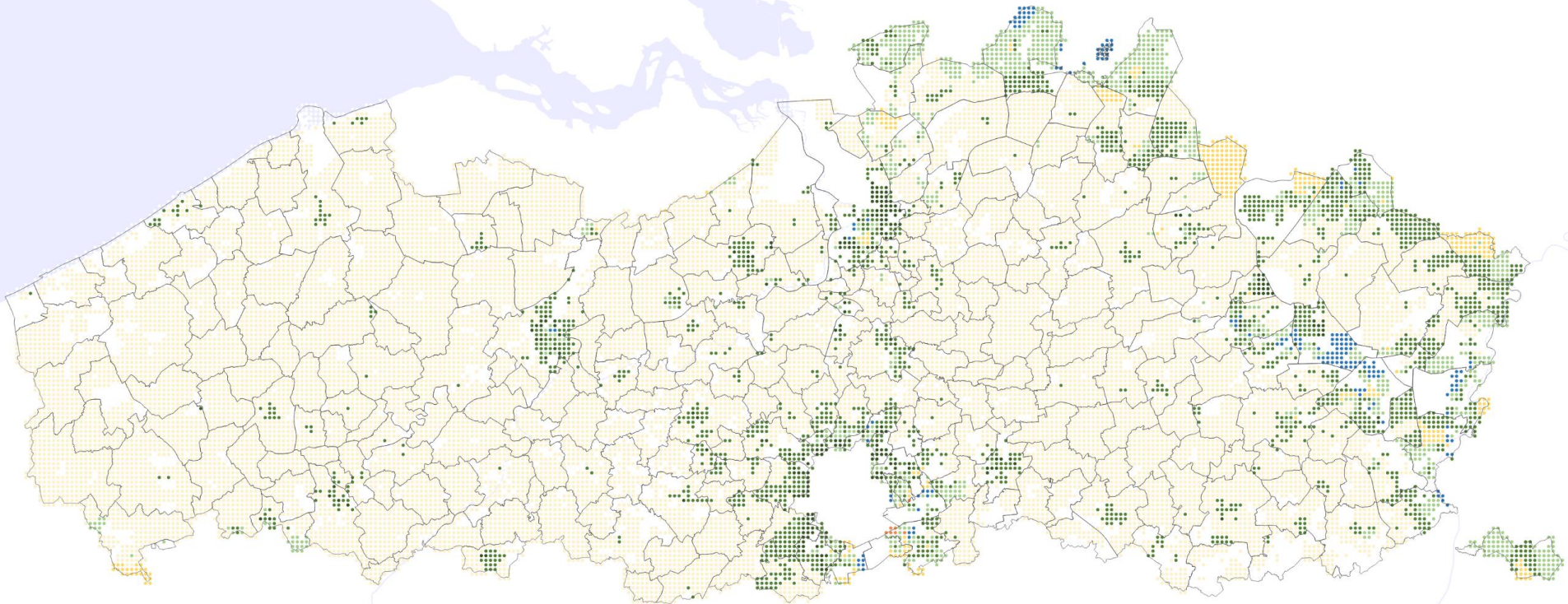

Ook Genk & Vilvoorde majority-minority-steden

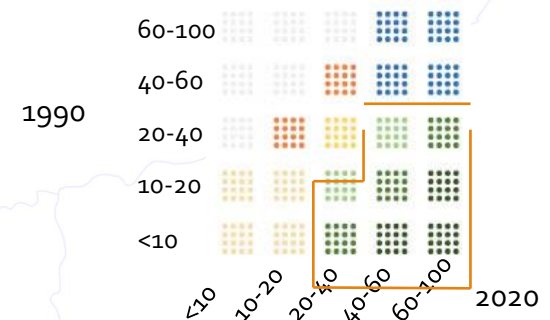

Groeiende Superdiversiteit 1990-2020: Uitwaaiering en suburbanisering in beeld

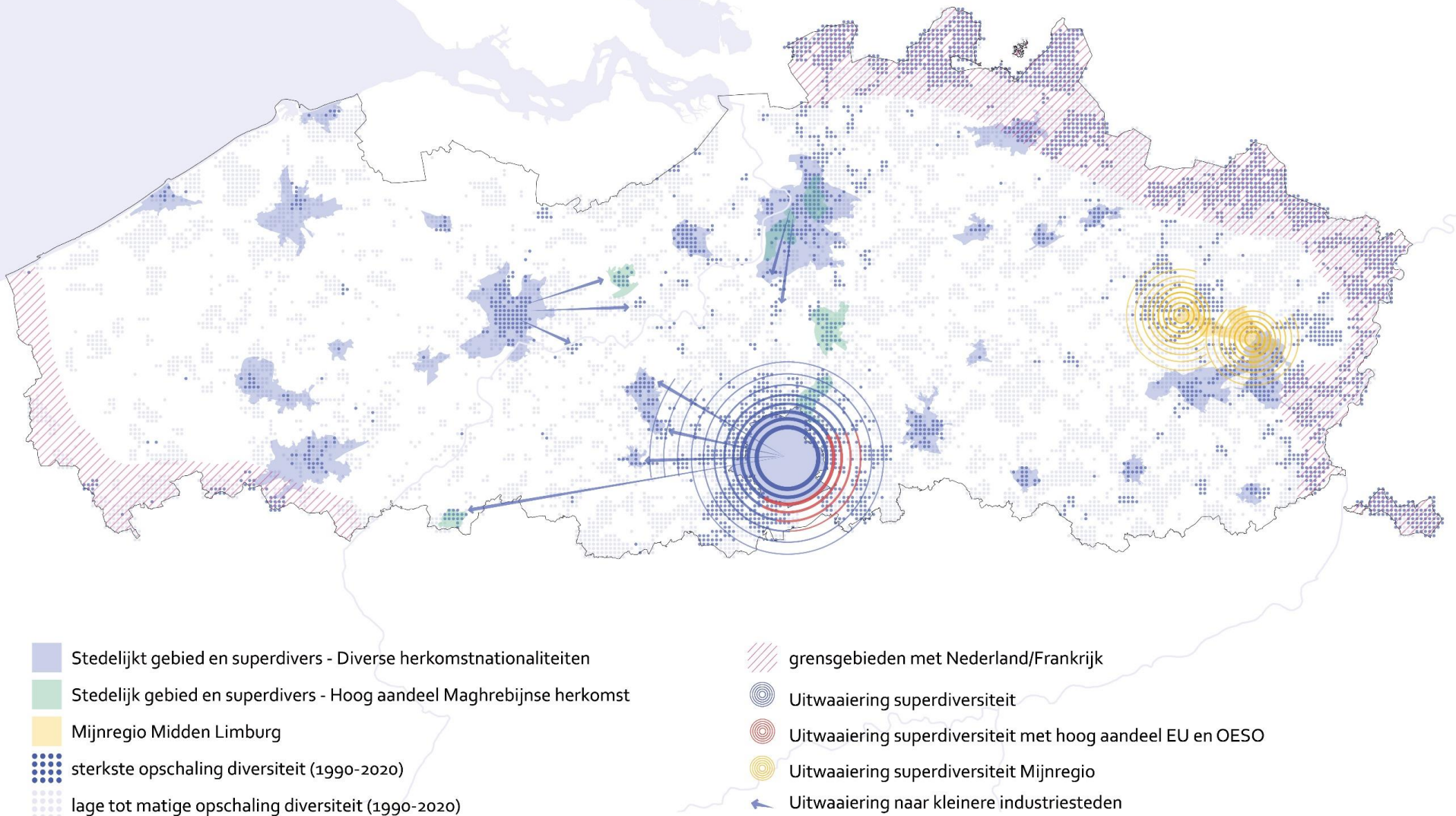
Regio's waar tussen 1990 en 2020 een duidelijke stijging te zien is van het aandeel inwoners van niet-Belgische herkomst:

Stedelijke gebieden, Rand rond Brussel, Denderstreek, aantal corridors, Grens met Nederland,....

Superdiversiteit suburbaniseert en waaiert uit

Superdiversiteit maakt de diversiteit steeds diverser

---

basispatroon van migratie veranderde

- van mensen uit een klein aantal landen van herkomst naar een klein aantal gastlanden
  - naar mensen uit een zeer groot aantal landen van herkomst naar zeer groot aantal gastlanden
- => diversiteit in de diversiteit als de essentie van superdiversiteit**

Diversiteit in de diversiteit: wat betekent dat?

---

een enorme hybriditeit in de achtergronden van migranten

samenspel van

⇒ Meer nationaliteiten

⇒ Meertaligheid

⇒ Religieuze diversiteit

⇒ Diversiteit in migratiemotieven

⇒ Diversiteit in verblijfsstatuten

⇒ Diversiteit in sociaal-economische posities

⇒ Diversiteit in & tussen gemeenschappen

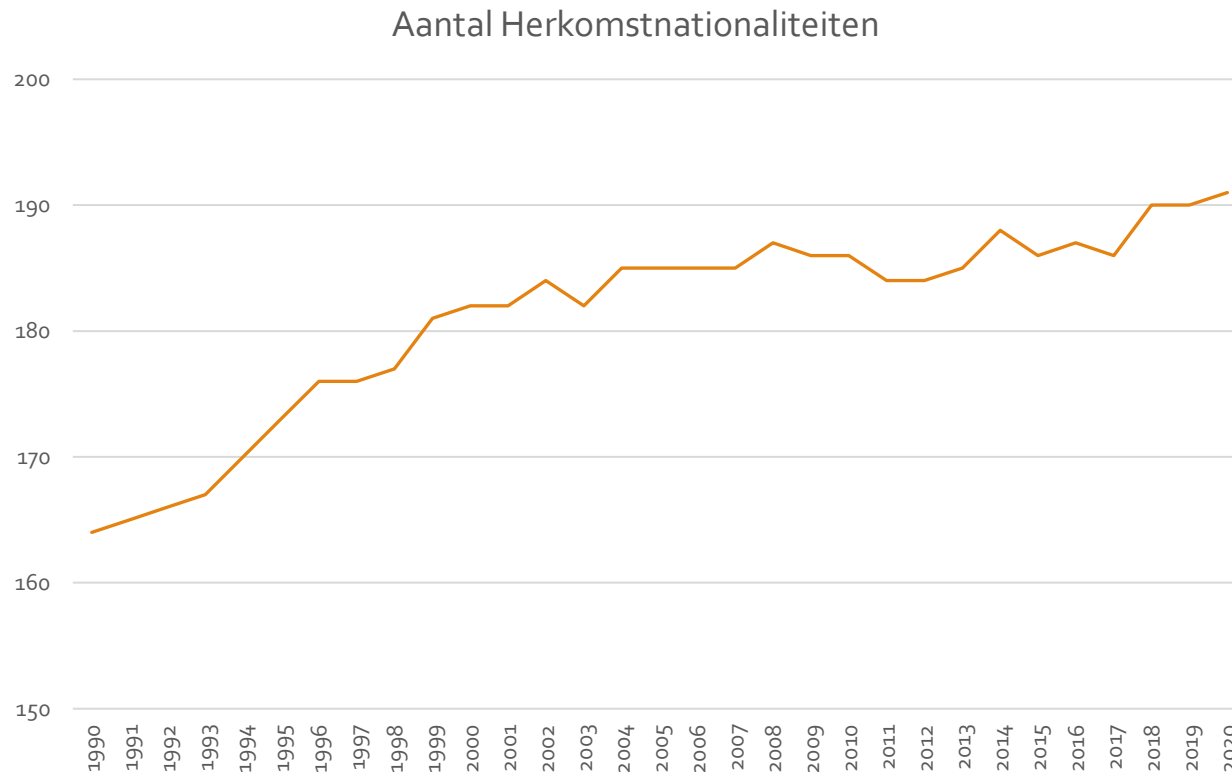
⇒ Meer transnationalisme

⇒ Voorbij het klassieke groepsdenken

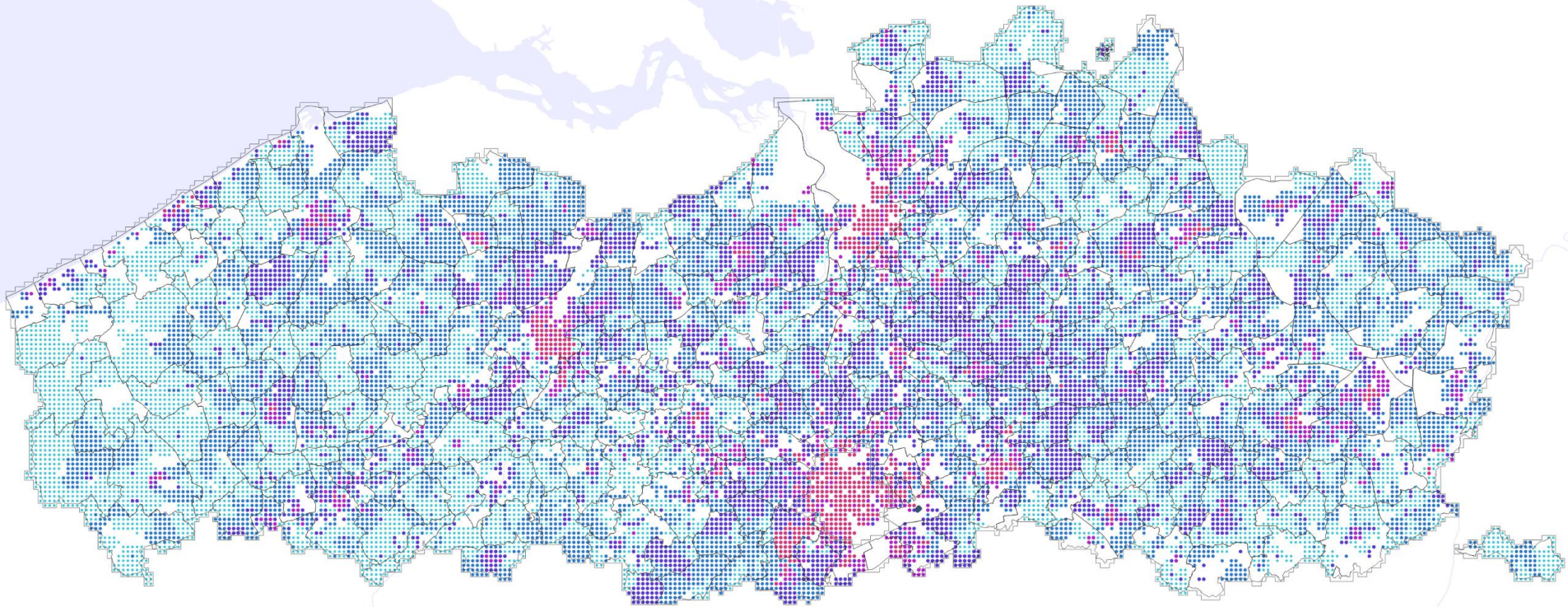
Superdiversiteit: steeds meer landen van herkomst (1990-2020)

Niet enkel het aantal inwoner met een niet-Belgische herkomst neemt toe, ook de diversiteit binnen de diversiteit neemt toe.

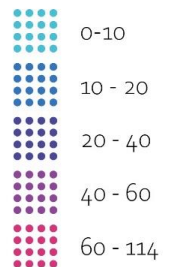

Aantal landen van herkomst per wijk stijgt, ook in de kleinere gemeenten

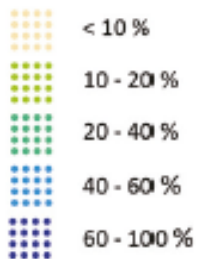
Tot 114 verschillende landen van herkomst binnen een statistische sector. Deze diversiteit in herkomst beperkt zich niet tot de (grote) steden.

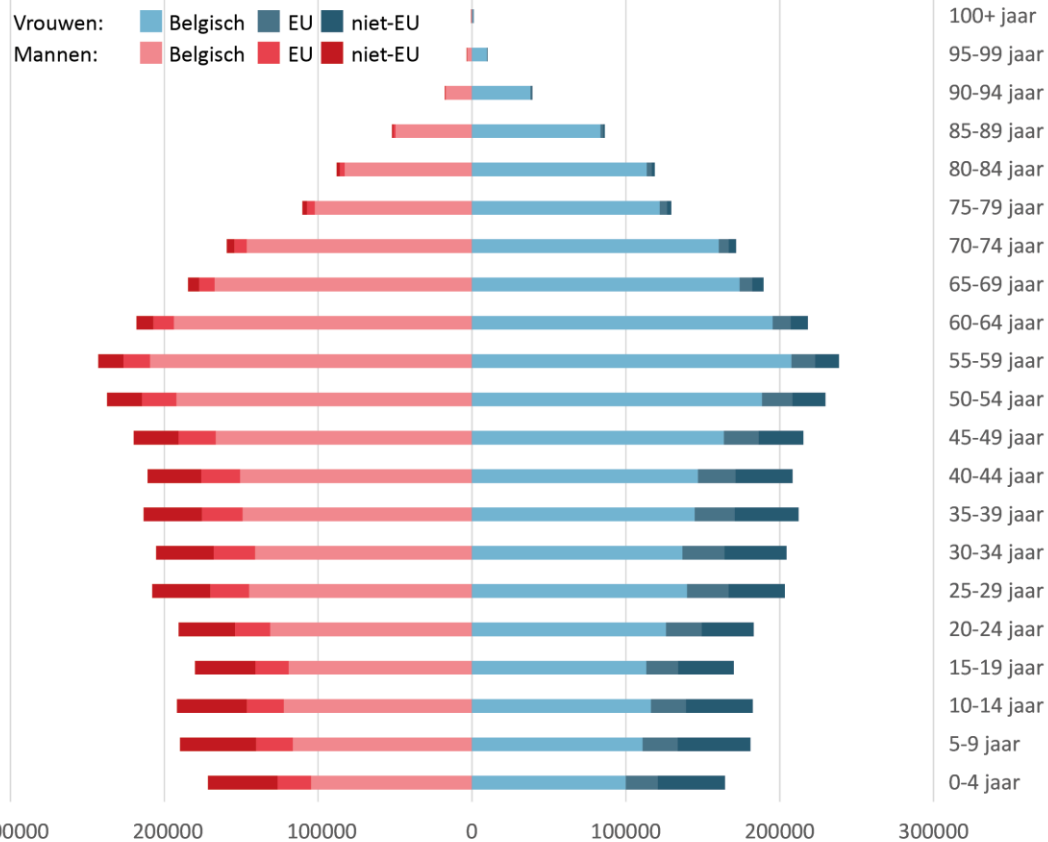
Niet Belgische herkomst? Made in Belgium...

Hoe lang blijven we mensen als migrant
benaderen?

Bijna de helft (46,6%) van alle Vlamingen met
migratieachtergrond zijn in België geboren.

Demografie is bepalender dan het huidige migratiebeleid

Weinig diversiteit bij de oudste leeftijdsgroepen

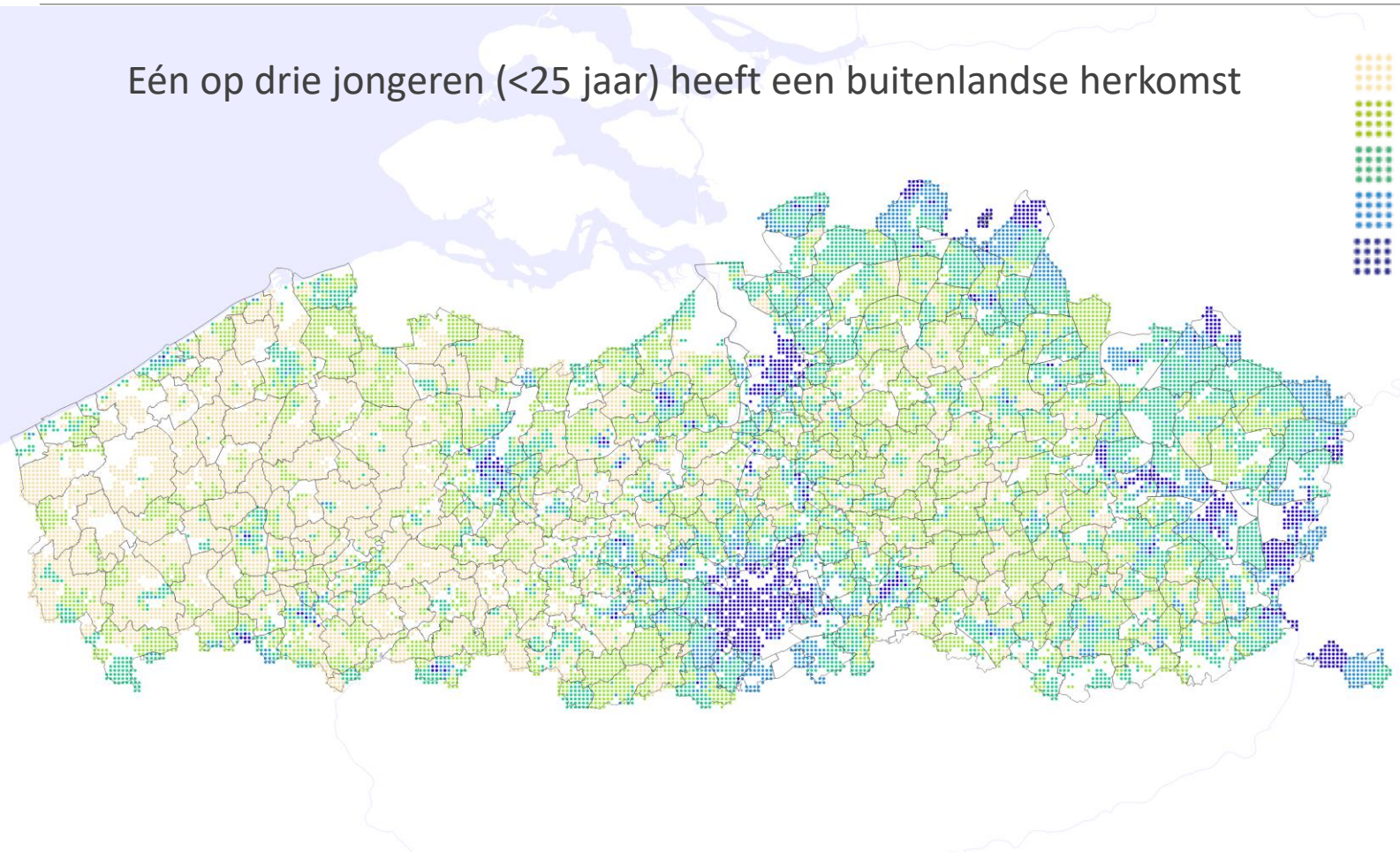
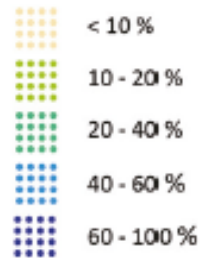
Veel meer diversiteit bij kinderen en jongeren

De helft van de kinderen in Vlaamse centrumsteden hebben een migratieachtergrond

Kinderen & jongeren maken Vlaanderen diverser

Eén op drie jongeren (<25 jaar) heeft een buitenlandse herkomst

Ruimtelijke differentiatie: typologieën van wijken naar aard van superdiversifiëring

---

Diversiteit groeit overal

Zeer sterke verschillen in schaal, snelheid en spreiding van superdiversifiëring

Inspelen op sterke ruimtelijke verschillen & dynamieken

Typologie van wijken geeft inzicht in verschillende processen en dynamieken van differentiatie

Methode: Ontwikkeling van een typologie van superdiverse wijken

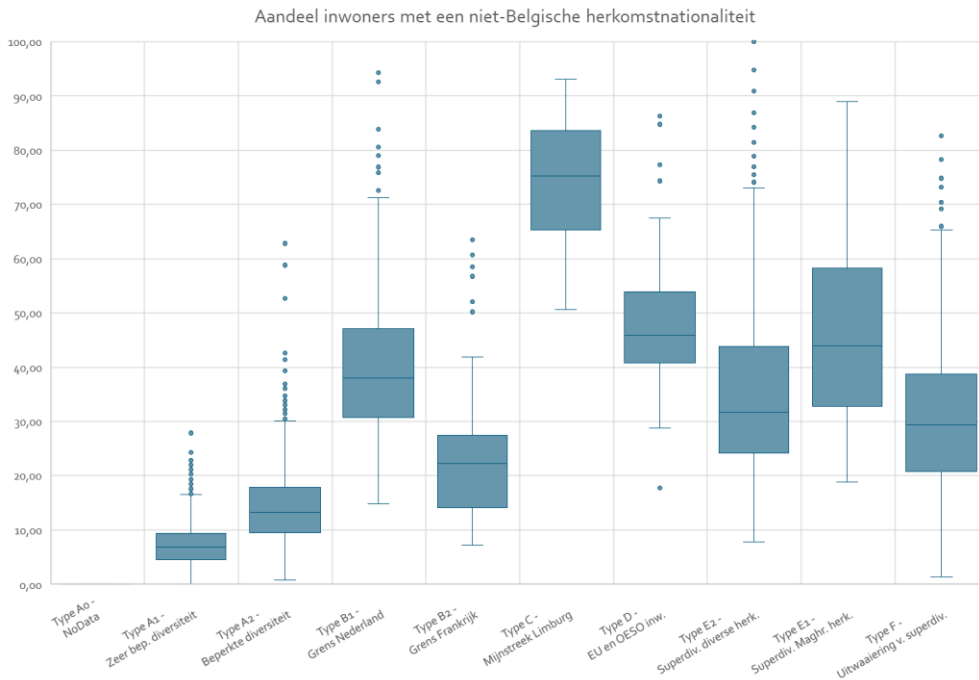
Op zoek naar patronen van superdiversiteit in Vlaanderen

Op basis van een statistische clusteranalyse

Bevolkingscijfers op niveau van de statistische sectoren

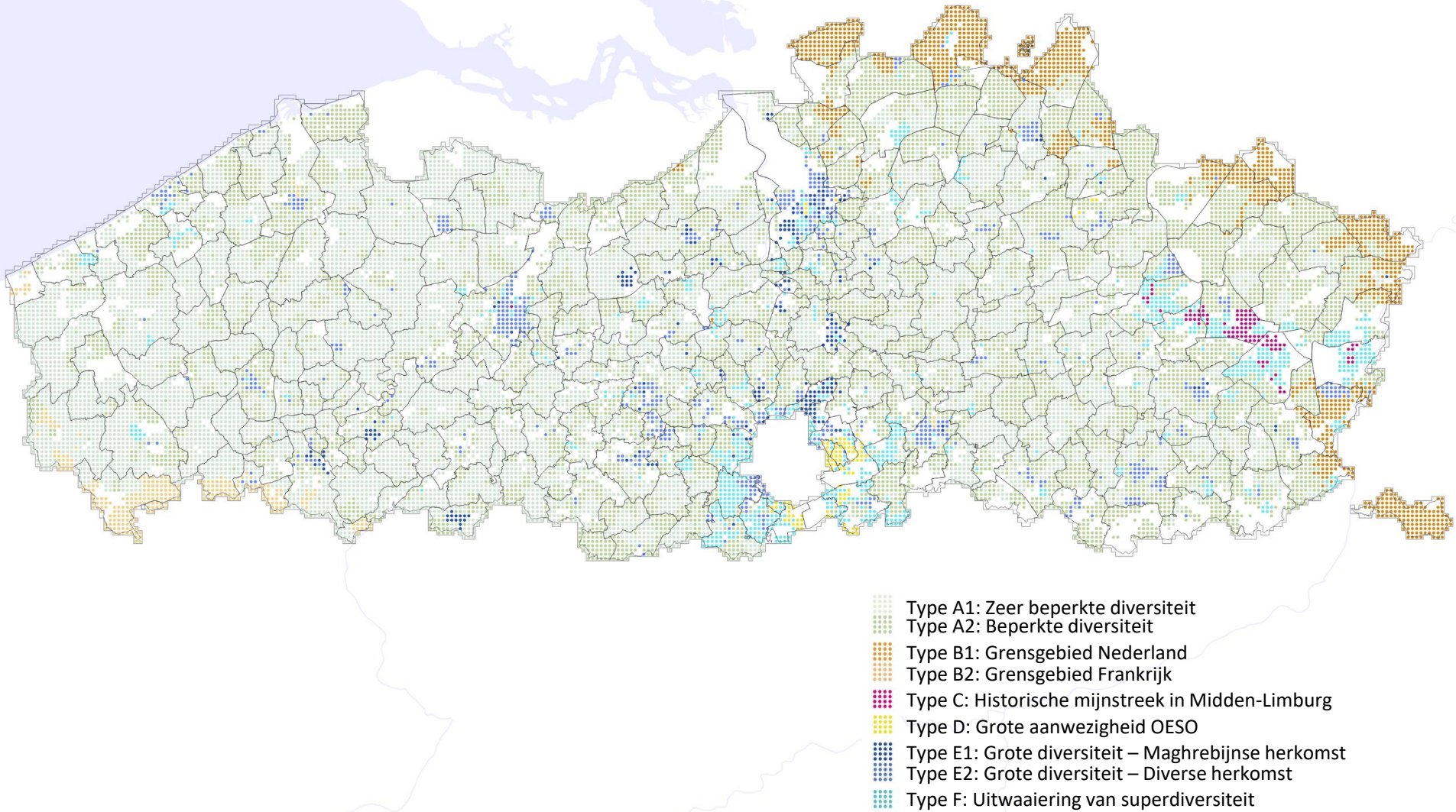
39 indicatoren met betrekking tot de etnische diversiteit binnen de bevolking

Met extra aandacht voor de -25 jarigen en de +65 jarigen.

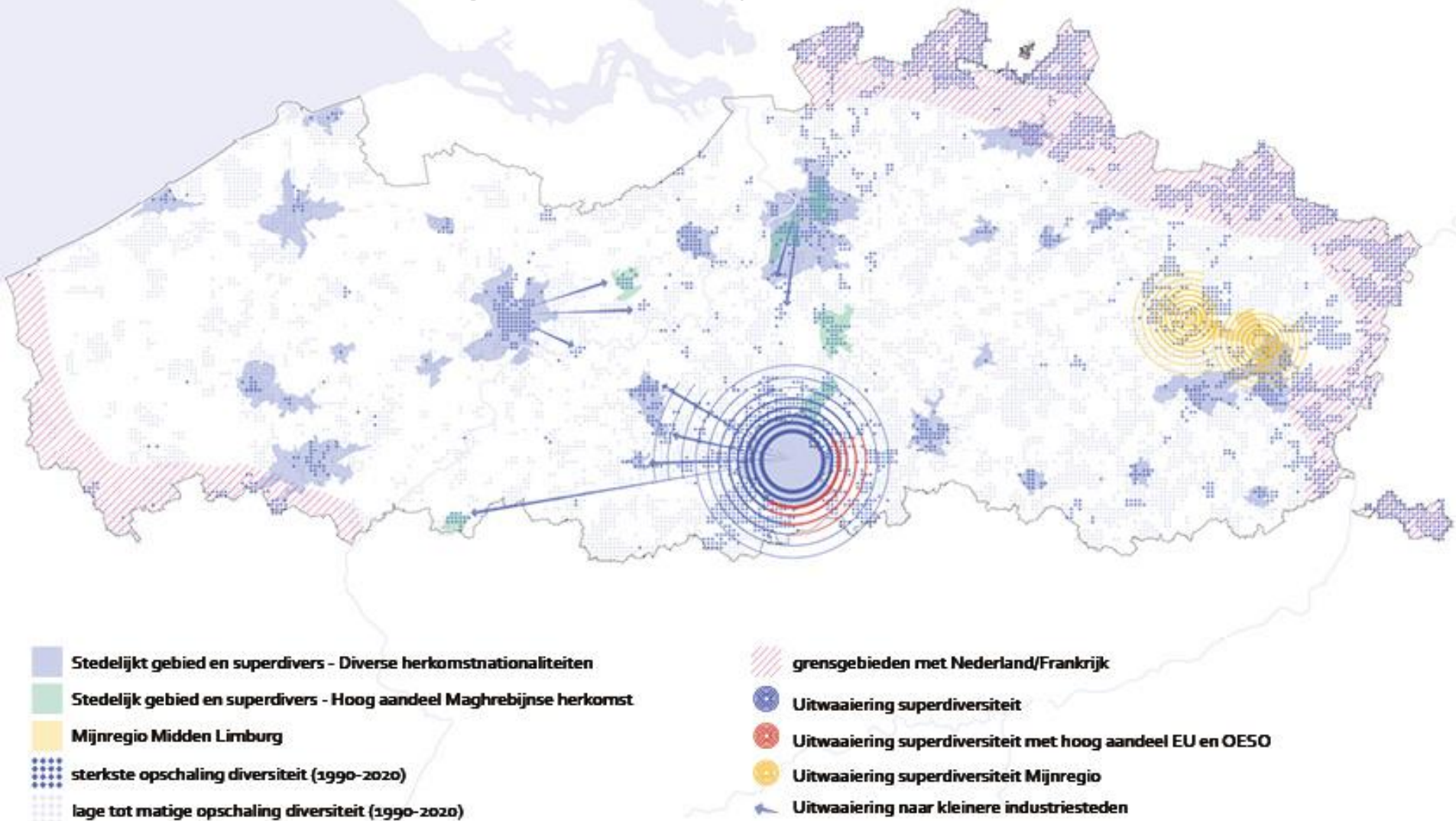

Typologie van Superdiversiteit 2020: van dominant witte wijken tot superdiverse wijken

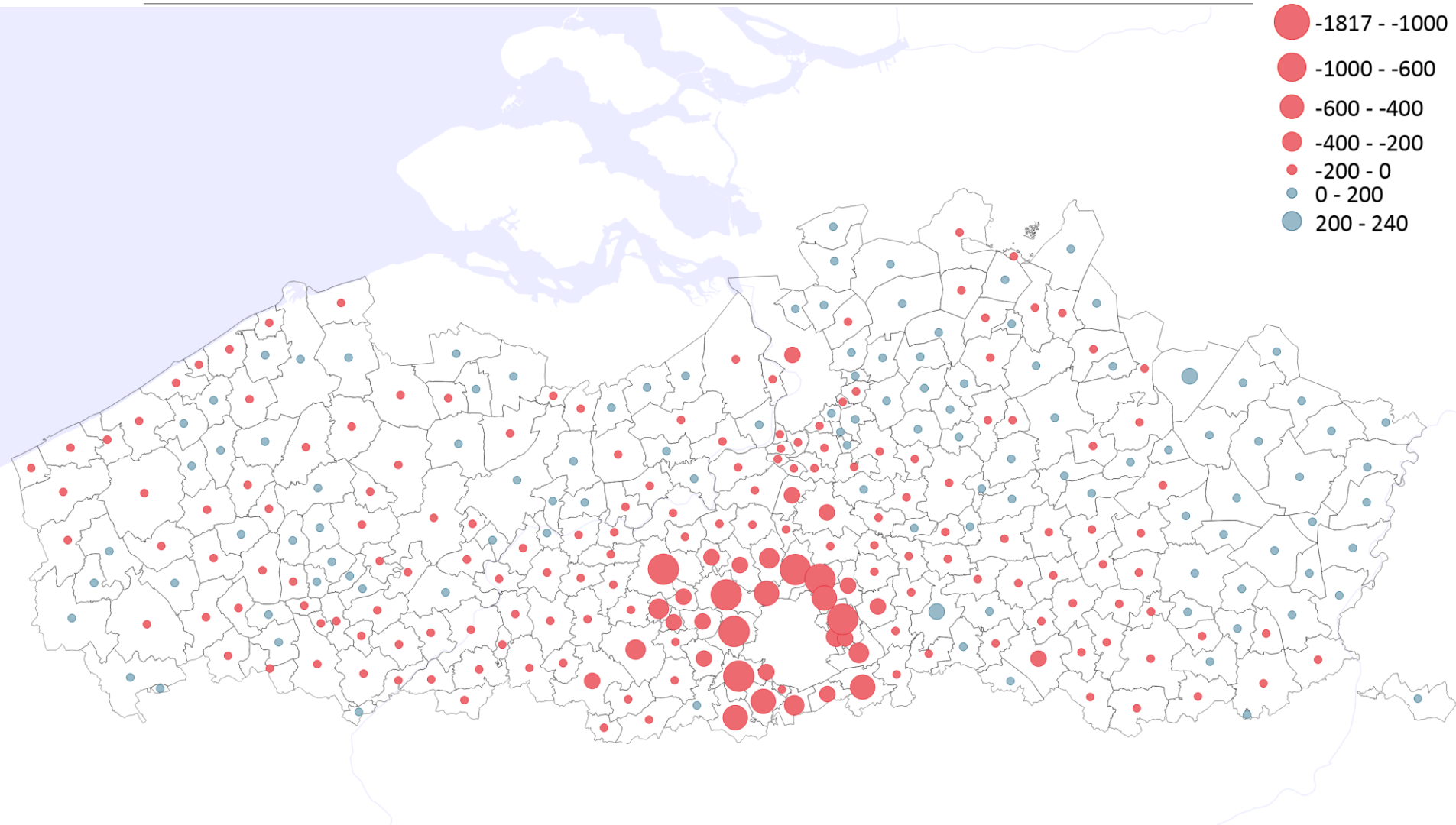
21ste eeuw: geleidelijke uitwaaiering & suburbanisering van de superdiversiteit

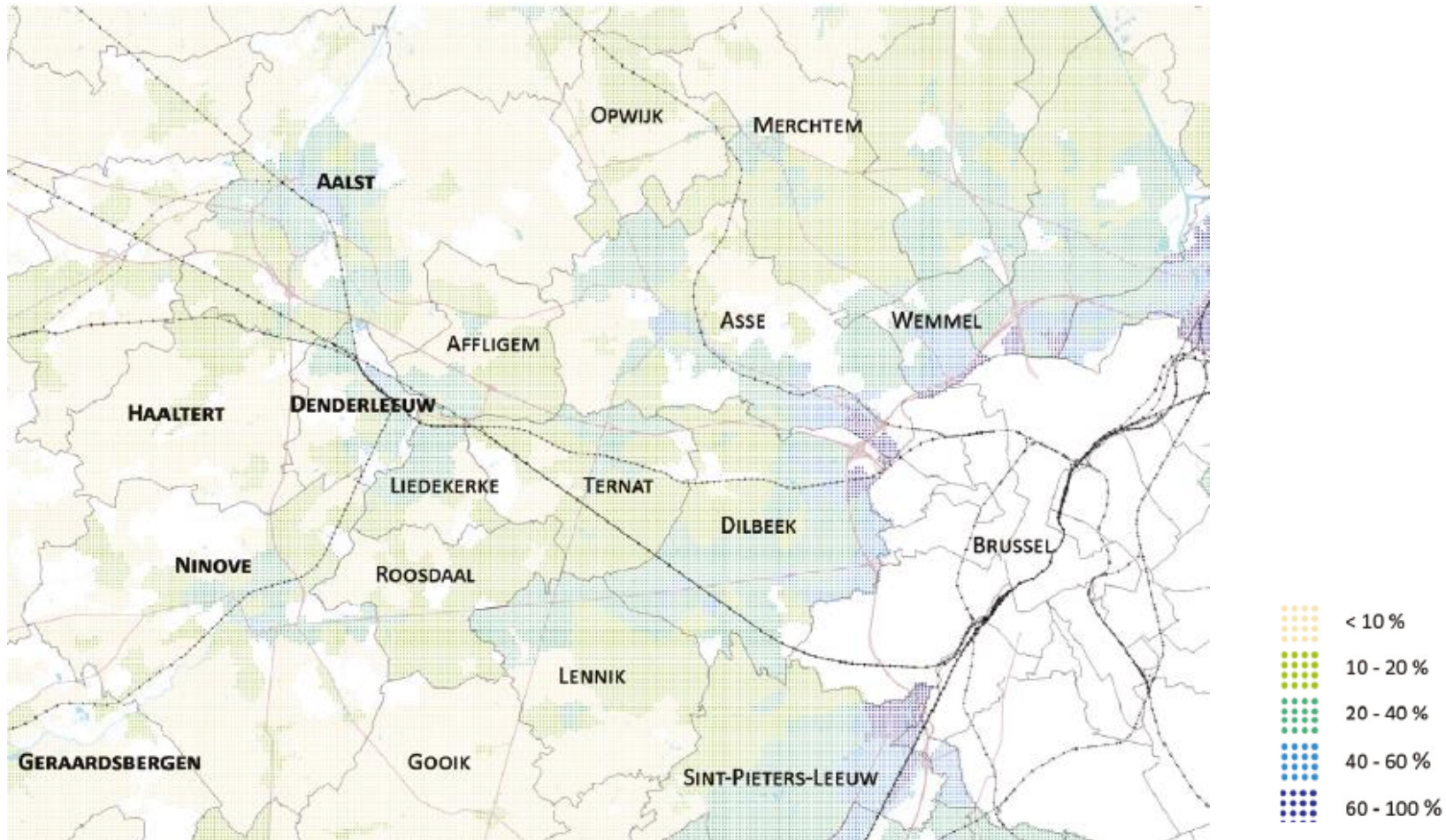
Brussel als sterkste motor van superdiversifiëring Aankomststad, gentrification én sociale stijging.

(kaart migratiesaldo Brussel naar Vlaamse gemeenten 2020-2021)

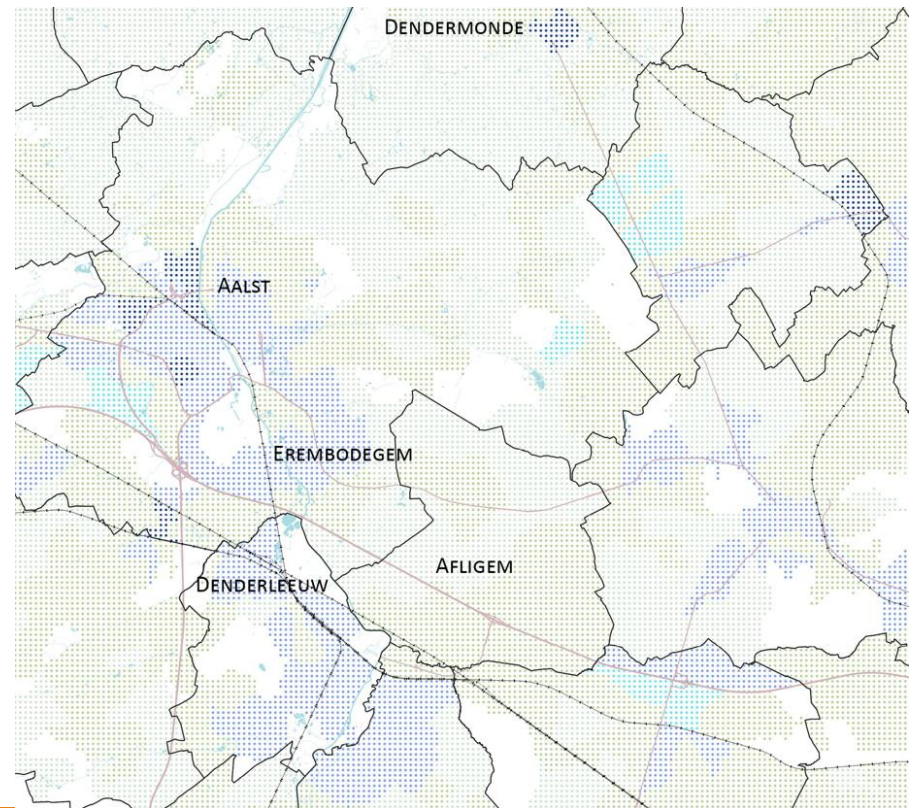
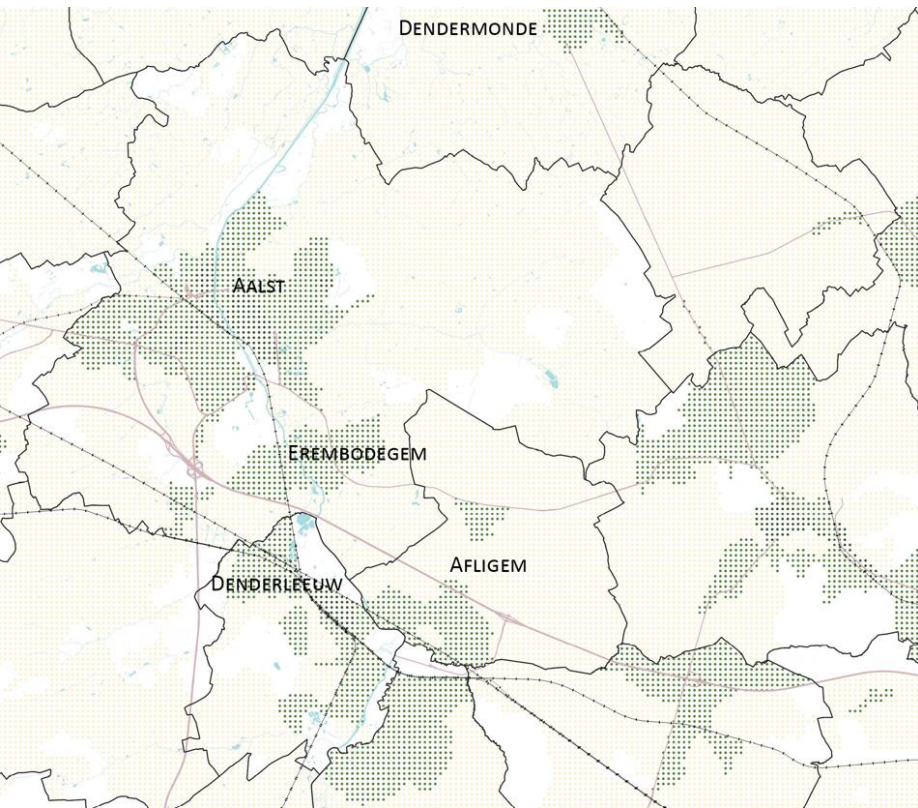
Spreiding & snelheid van opschaling: Sterke impact op de Denderstreek.

Aalst: één op vier van buitenlandse herkomst (26,6%).
Bijna één op twee van kinderen en jongeren (47,6%).
Één op drie kinderen andere thuistaal (30,9%).

Snelle superdiversifiëring van de Denderstreek

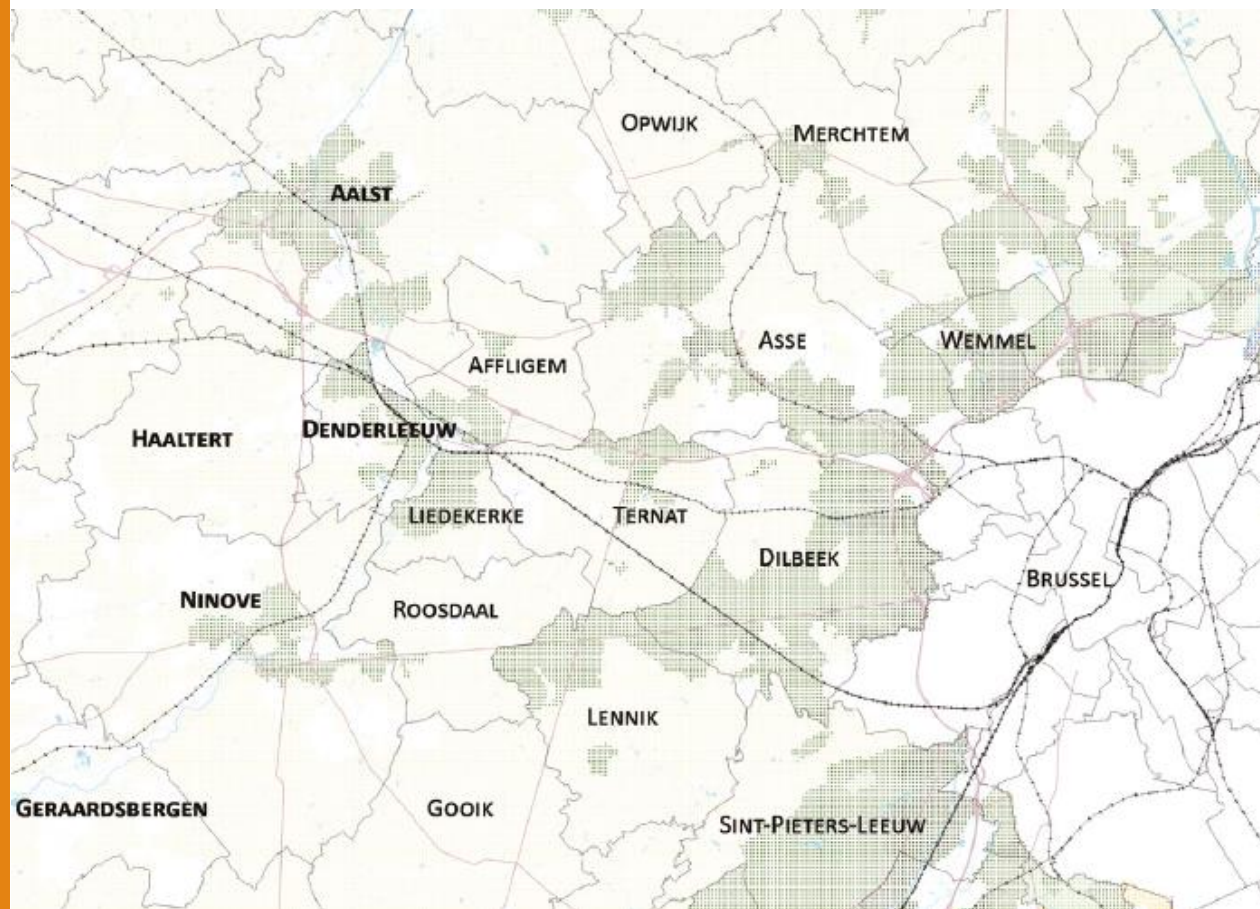
Sterkere ondersteuning van gemeenten in de Denderstreek nodig

Maar ook voor Vilvoorde

Huidige Denderfonds totaal onvoldoende

Proces van superdiversifiëring véél sterker begeleiden

Niet alleen vanuit een veiligheids- of integratiebril

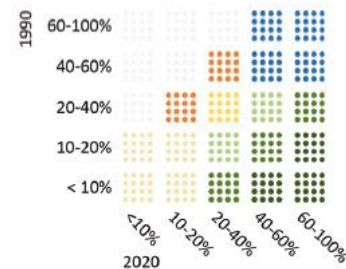

**NIET ALLES MAAR VEEL
BEGINT BIJ LUISTEREN**

Een verslag uit de Denderstreek

Dominique Willaert
Yasmina Besseghir (foto's)

figuur 41 b / Superdiversiteit, regioportret Denderstreek (evolutie diversiteit 1990-2020)

(Bron: Atlas Superdiversiteit Vlaanderen, op basis van Statbel en Provincies in Cijfers)

Durven benoemen: Woonkwaliteit & omgevingskwaliteit vaak lager in meer diverse wijken

Correlatie met superdiversiteit

een positieve correlatie tussen verschillende omgevingsfactoren & een diverse bevolking:

een meer verstedelijkte omgeving

kleinere woningen en tuinen

meer gesloten bebouwing

meer huurders

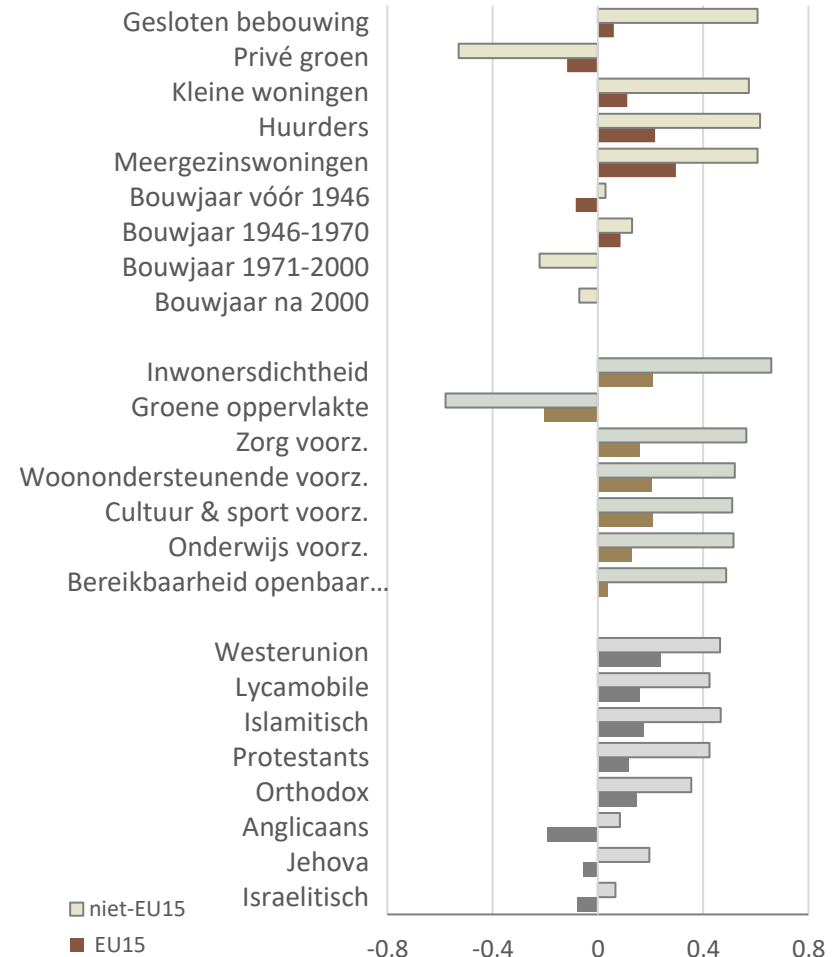
meer meergezinswoningen

In de woonomgeving of wijk zien we:

minder openbaar groen

meer voorzieningen

een hogere inwonersdichtheid

Omgevingsanalyse voor de minst diverse wijken binnen de Typologie Superdiversiteit 2020

A1: Zeer Beperkte Diversiteit

A2: Beperkte Diversiteit

De omgevingsanalyse per type in beeld met een roos. (Nullijn= Vlaamse gemiddelde)

Voor de Types met beperkte diversiteit (A1 en A2) zien we dat deze doorgaans rond het Vlaamse gemiddelde scores of daar nog onder:

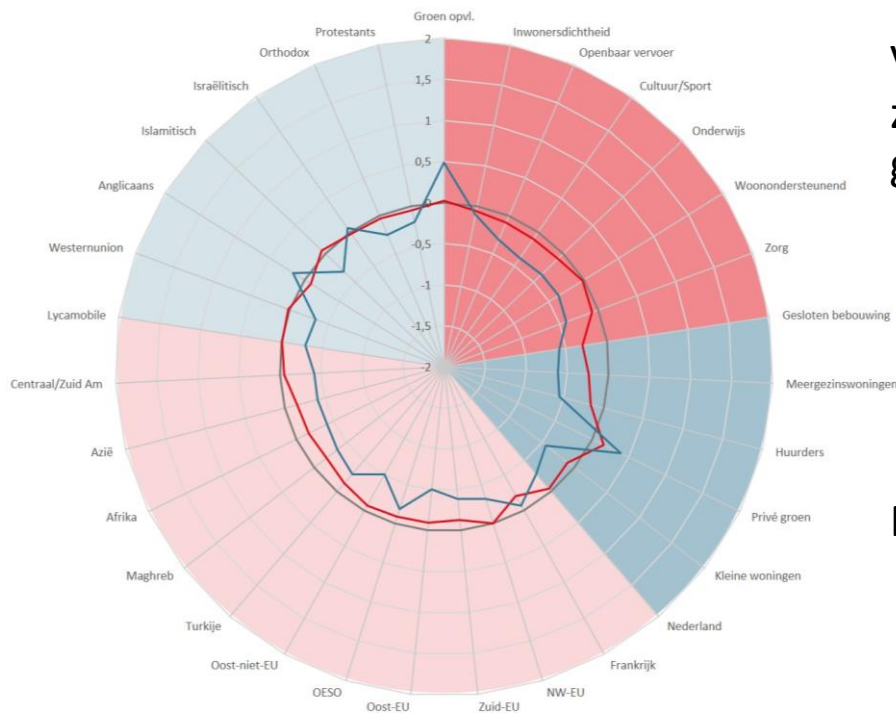
Minder voorzieningen

Lagere inwonersdichtheid

Minder gesloten bebouwing

Met als uitzondering:

Meer groen, zowel privé als openbaar

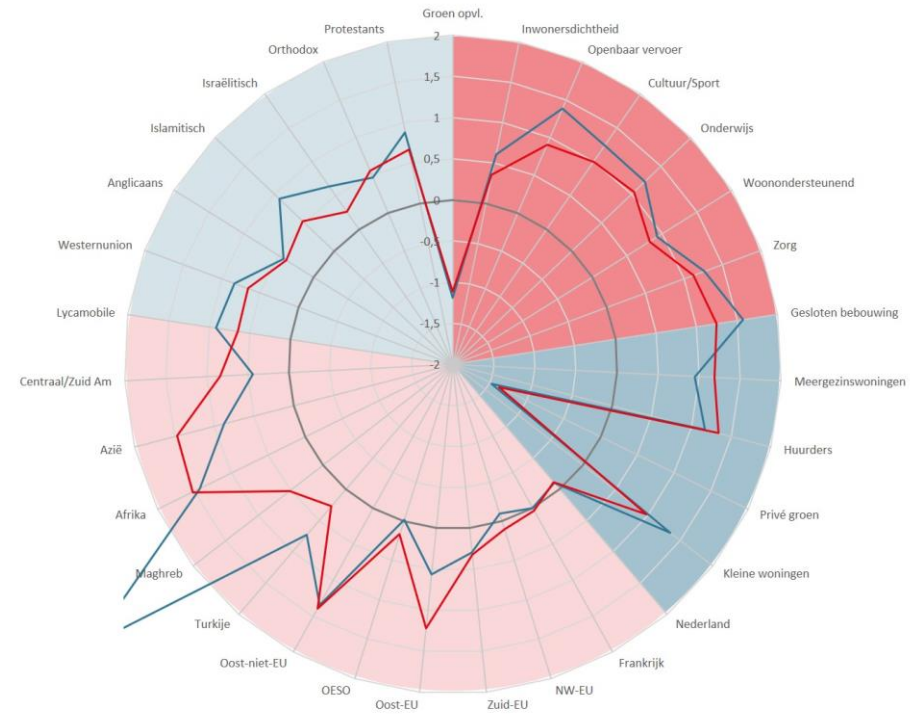
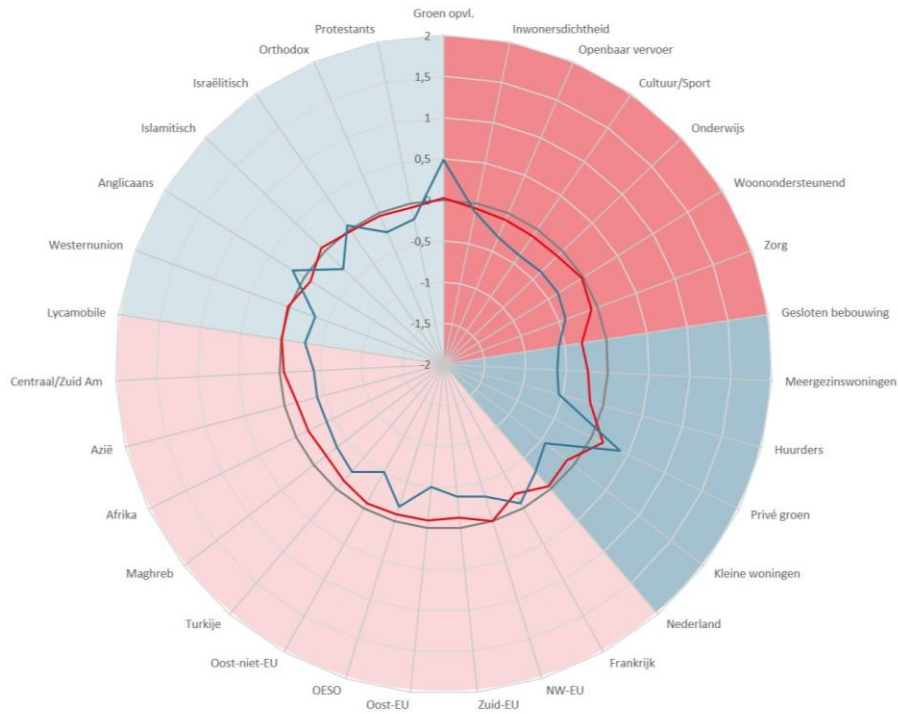
Omgevingsanalyse voor de minst vs de meest diverse wijken binnen de typologie

A1: Zeer Beperkte Diversiteit

A2: Beperkte Diversiteit

E1: Verstedelijkte en superdiverse gebieden met hoog aandeel inwoners van Maghrebijnse herkomst

E2: Verstedelijkte en superdiverse gebieden met veel verschillende herkomstnationaliteiten

Geldof
Anne Vanhaeren
Emien Van Damme
Brecht Vandekerckhove
Bert De Decker

SUPER DIVERS VLAANDER

Demografie van een nieuwe realiteit

Een onvermijdelijk proces van superdiversificering

De snelheid, schaal en spreiding van superdiversiteit wordt meer gedreven

door demografische factoren

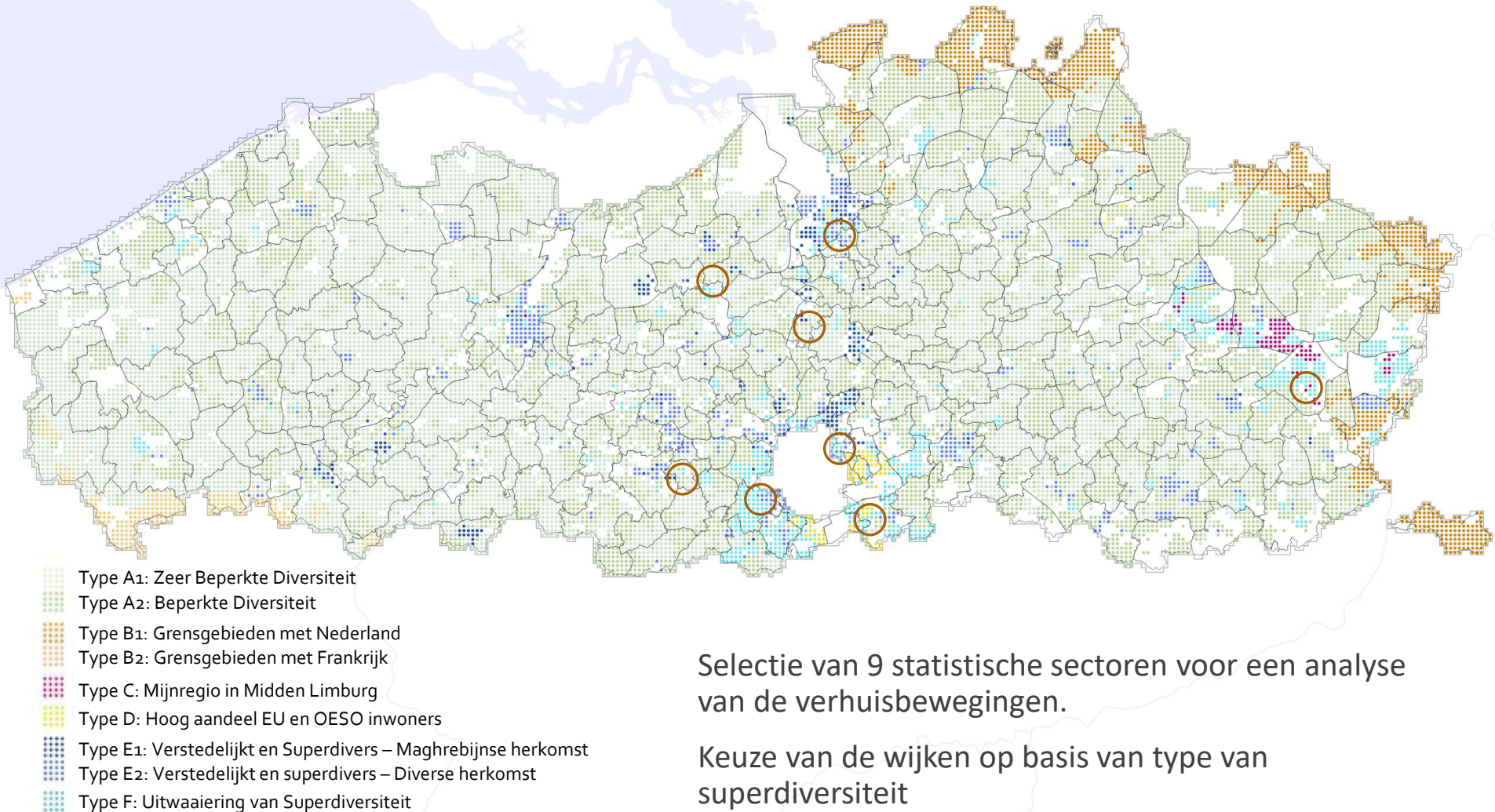
- Leeftijdsstructuur bevolking
- Verhuisbewegingen van bewoners mét én zonder migratieachtergrond

én door de woonmarkt

- Wooncrisis in de steden
- Waar komen welke woningen, vrij aan welke prijs

dan door de actuele migratieprocessen en de opvangcrisis voor vluchtelingen

Inzoomen op verhuisbewegingen & spreiding: 9 Case studies met cohorte-analyse (2010-2020)

Selectie van 9 statistische sectoren voor een analyse van de verhuisbewegingen.

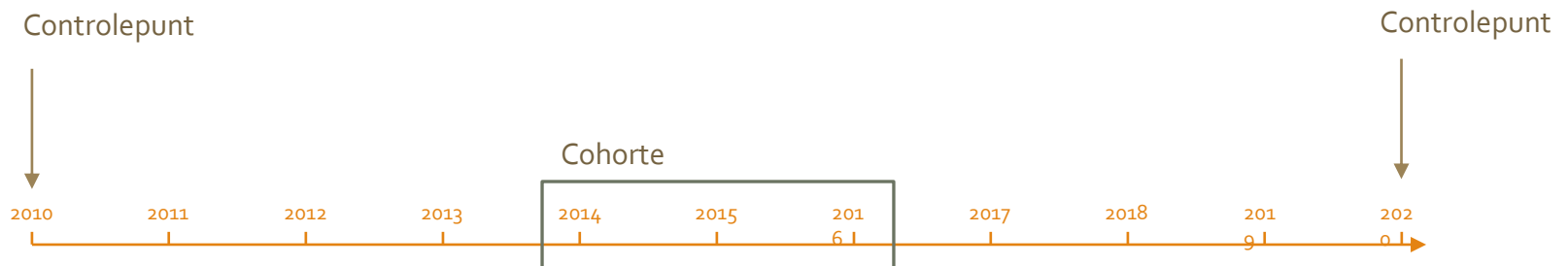
Keuze van de wijken op basis van type van superdiversiteit

Verhuisbewegingen op basis van 9 case studies: methodiek

Bevolkingsgegevens van Statbel. We bouwen een dataset met de gegevens van iedereen die in een casegebied heeft gewoond tussen 2014 en 2016.

Vervolgens gaan we van deze cohorte na waar men woonde in 2010 en waar men woonde in 2020.

We maken hierbij een opdeling naar herkomstnationaliteit (binair: Belg/niet-Belg) en onderzoeken voor beide groepen de verhuisbewegingen.

Verhuisbewegingen op basis van 9 case studies: Een fiche per casus

Situering van de case, zowel geografisch als demografisch

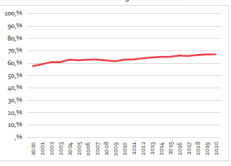
case study: Genk
Nieuwe Kempen

Nieuwe Kempen is een statistische sector gelegen in de gemeente Genk, Limburg. De sector ligt aan de rand van de stad en hoort bij de wijk Zwartberg. De oude mijn van Zwartberg ligt stabiel evenals enkele industriegebieden (Genk-Hoofd). In 2020 woont 1514 inwoners in de sector (volgens het Rijksregister).

De sector hoort bij type C: Voormalige mijnregio in Midden-Limburg. Dit type omvat veel historische wijken in de mijnstreek van Midden-Limburg en deze sector is hier geen uitzondering op. De bevolking is divers met inwoners van niet-Belgische herkomst in alle leeftijdscategorieën. In de verhuisdynamiek verwachten we een veel bewegingen van en naar andere plaatsen binnen type C. Daarnaast verwachten we ook dat inwoners verhuizen naar de bredere regio rond Genk waar de diversiteit aan een uitwaaiing bezig is.

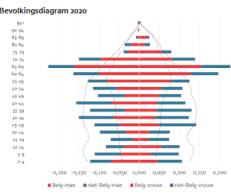

Aandeel inwoners met een niet-Belgische herkomst

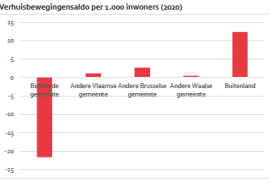
Het aandeel inwoners met een niet-Belgische herkomst is in deze sector altijd hoog geweest. Er is een kleine stijging te zien tussen 2010 en 2020, maar het percentage lag altijd al boven de 60%.

Bevolkingsdiagram 2020

Op het bevolkingsdiagram zien we dat de diversiteit verspreid is over alle leeftijdsklassen. Daarnaast zien we dat de bevolking van deze sector ouder is dan gemiddeld in Vlaanderen. De jongere leeftijdsgroepen zijn kleiner en de leeftijdsgroepen tussen 60 jaar en 75 jaar zijn opvallend groot.

Verhuisbewegingsindex per 1.000 inwoners (2020)

Het verhuisbewegingsindex per 1.000 inwoners van 2020 laat zien waar de sector inwoners aan verliest en van waar ze inwoners wint. De eigen gemeente is een duidelijke verliespost; maar mensen vertrekken uit de sector naar een andere plaats in Genk dat dat ze er vandaan komen. Uit andere Belgische gemeentes vint de sector een breëte aan inwoners, op Brusselse gemeentes op. Het saldo is echter laag. De sector Nieuwe Kempen vint aan inwoners uit het buitenland. Het saldo is hoger dan gemiddeld in vergelijking met Vlaanderen en de andere sectoren die aan bod kunnen binnen de onderzoek.

Basiscijfers dataset

Dataset voor het verhuisonderzoek:

De onderzochte cohort bestaat uit inwoners die minstens één administratieve herkomst hebben in de sector in 2010, 2015 of 2020. Van deze inwoners wordt de herkomstnationaliteit, het land van geboorte, de woonplaats in 2010 en de woonplaats van 2020 verzameld. Inwoners die in 2010 geen administratieve herkomst hebben, zijn op dat ogenblik nog niet geboren of woonden in 2010 nog niet in België. Om hier een onderscheid in te kunnen maken gaan we de leeftijd van inwoners na. Inwoners die in 2010 geen administratieve herkomst hebben, zijn tegen dat getrouwen of waren niet meer in België. Hier kunnen we geen onderscheid in maken op basis van de gegevens die we hebben dus al deze inwoners vallen onder de categorie 'Geen herkomst'.

In de cohorte zitten 2016 geregistreerde inwoners. Een derde van deze mensen heeft een Belgische herkomstnationaliteit. De meerderheid van de inwoners is dus van niet-Belgische herkomst. Toch is bijna drie op vier inwoners geboren in België.

Inwoners naar herkomstnationaliteit

Inwoners naar geboorteland

Woonplaats in 2010

Woonplaats in 2020

De donut-diagrammen geven een eerste beeld van de verhuisdynamiek in de cohorte. Logischerwijze wonen alle mensen in de dataset in de 'Eigen sector' in 2010, 2015, verander de rode cirkel in het midden van de tijdlijn. In 2010 en 2020 is dit niet het geval.

In 2010 woonde 68% van de cohorte ook in de sector Nieuwe Kempen. 28% van de inwoners woonde op een andere plaats in België, waarbij een gelijk aandeel binnen de eigen gemeente Genk en op een andere plaats in België. Van 32% hebben we geen administratieve in 2010. Hierin is het minder dan de helft pas geboren in 2010. Een kleine meerderheid woonde in 2010 dus nog in het buitenland.

In 2020 zien we dat 53% van de inwoners uit de cohorte nog in Nieuwe Kempen woont. 34% staat geregistreerd in een andere sector in België, waarbij iets meer dan de helft in de eigen gemeente is gebleven. 7% van de inwoners hebben geen registratie meer in 2020. Zij zijn hetzij getrouwen, hetzij verhuisd naar het buitenland.

In vergelijking met de vorige case study (Klein Eyssel) ligt de verhuisdynamiek van Nieuwe Kempen hoger. In vergelijking met de andere cases zien we hier echter geen uitzonderlijke cijfers. Met ongeveer 60% van de inwoners die al in de sector woonden in 2010 en nog in de sector wonen in 2020 behoren Nieuwe Kempen bij de middenmaat van deze studie. In de figuren die volgen zal een onderscheid gemaakt worden naar herkomstnationaliteit en wordt daarop ingegaan op de minderheid aan inwoners die veel verhuisden binnen de periode die we onderzoeken.

Verhuisbewegingen naar herkomst

VERHUISBEWEGINGEN VAN INWONERS NIEUWE KEMPEN ('14-'16)
NAAR ADMINISTRatieve AFBAKING

2010 → 2020

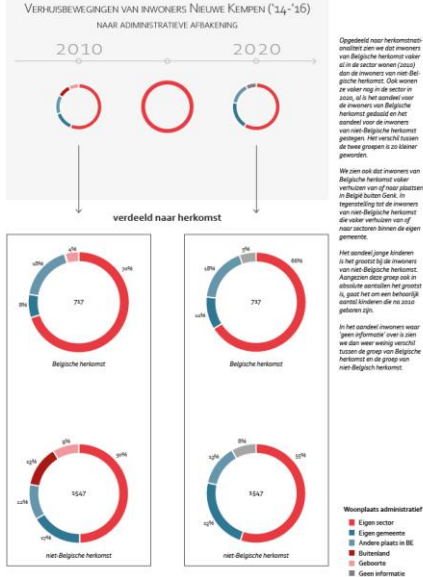
verdeeld naar herkomst

Het aandeel jonge kinderen in het grootste deel van de inwoners van niet-Belgische herkomst. Aanpak om deze groep ook in absolute aantallen het grootste aandeel te geven van een herkomst voor kinderen die in 2020 geboren zijn.

In het aandeel inwoners waar geen informatie over is zien we dat meer dan de helft terecht is gekomen in de groep van Belgische herkomst en in de groep van niet-Belgische herkomst.

Woonplaats administratief

- Eigen gemeente
- Andere plaats in BE
- Buitenland
- Geboorte
- Geen informatie

Eén voorbeeld: Ankerstraat in Sint-Niklaas

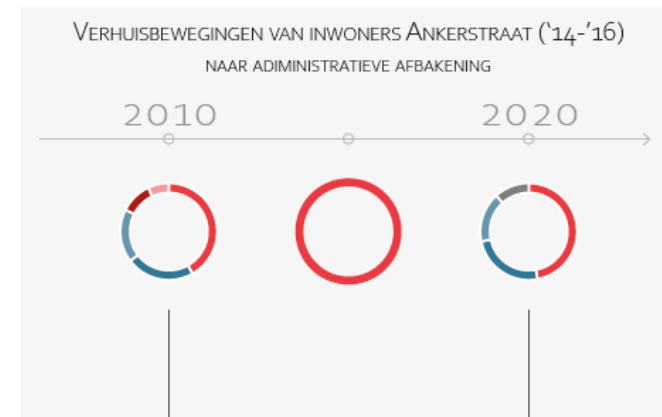
Grote verhuisdynamiek:

50% van de inwoners woonde in 2010
buiten de sector.

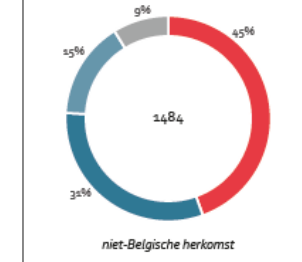
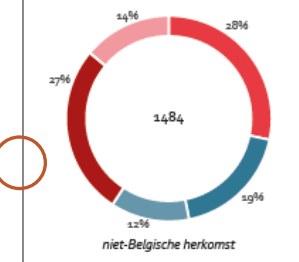
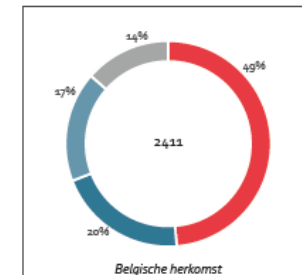
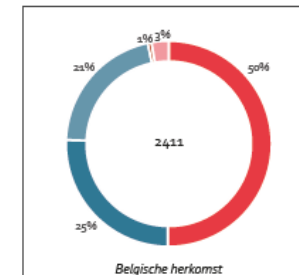
49% van de inwoners woonde in 2020
buiten de sector.

27% van de inwoners woonde in 2010
nog in het buitenland.

Een nieuwe aankomstplek buiten de
'traditionele' (grootste) steden +
secundaire aankomstwijk.

verdeeld naar herkomst

Inwoners van Belgische herkomst wonen bijna twee keer zo veel al in de sector in 2020, als inwoners van niet-Belgische herkomst. Veel inwoners van niet-Belgische herkomst wonen in 2020 nog in het buitenland of zijn dan nog niet geboren.

Inwoners die naar Ankerstraat verhuizen, komen iets vaker uit de eigen gemeente, ongeacht de herkomst. De populariteit van de eigen gemeente is ook te zien bij de inwoners die in 2020 verhuisd zijn. Al is dit sterker bij de inwoners van niet-Belgische herkomst.

In 2020 woont nog slechts een minderheid van de cohorte in dezelfde sector. Al is het aandeel dat nog in de eigen sector woont bij de groep van niet-Belgische herkomst groter dan in 2010, nog steeds is de helft van de inwoners verhuisd.

Het aandeel inwoners waar we geen informatie van hebben in 2020 is groter bij de inwoners van Belgische herkomst dan bij de inwoners van niet-Belgische herkomst. Gezien de leeftijds-spiramide en de aanwezigheid van woonzorgvoorzieningen in de sector spelen hier waarschijnlijk sterfgevallen in mee.

Woonplaats administratief

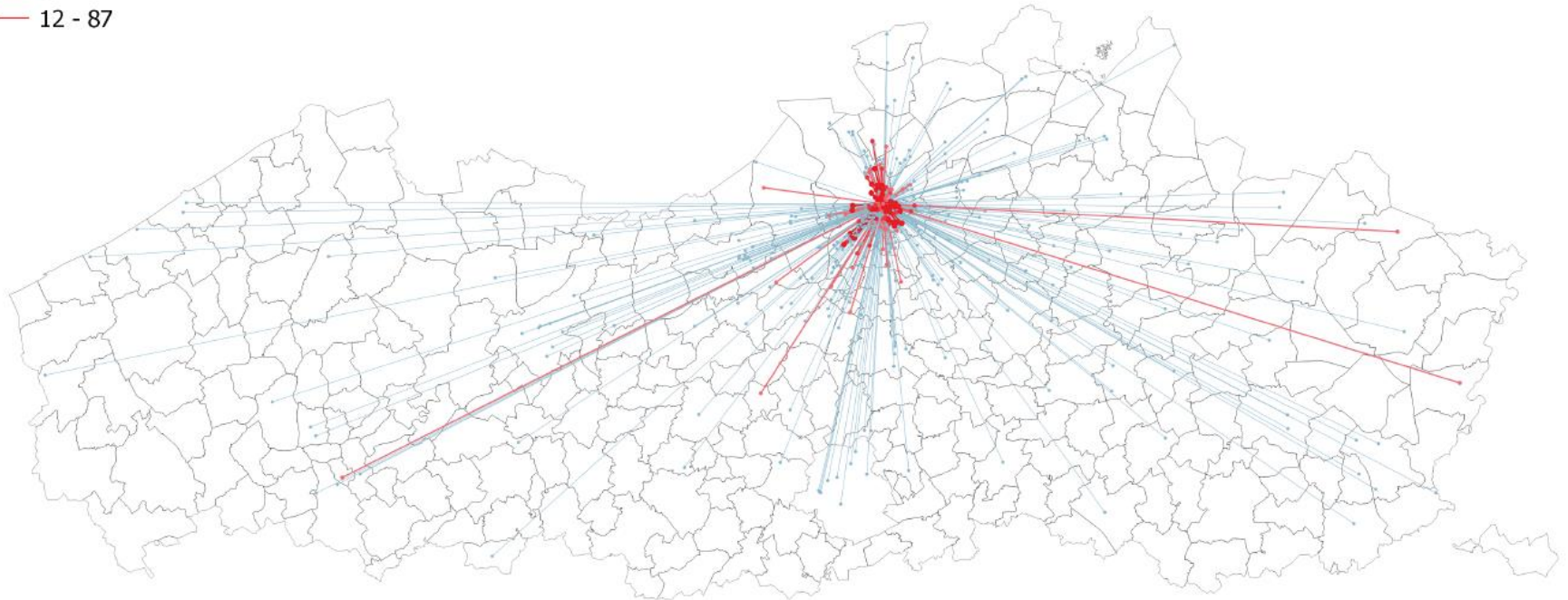
- Eigen sector
- Eigen gemeente
- Andere plaats in BE
- Buitenland
- Geboorte
- Geen informatie

Uitwaaiering vanuit aankomstswijken: Verhuisbewegingen aankomstswijk Kronenburg (Deurne-Noord/Antwerpen)

Verhuisbewegingen Uit Kronenburg
Woonplaats in 2020
Inwoners van niet-Belgische Herkomst

- 0 - 5
- 5 - 8
- 8 - 12
- 12 - 87

Buiten de kaart:
Geen Info: 383
Wallonië: 8

Demografie & verhuisbewegingen/woonmarkt als motoren van superdiversifiëring

---

Over de case studies heen zien we verschillende dynamieken terugkomen:

Intense verhuisdynamieken

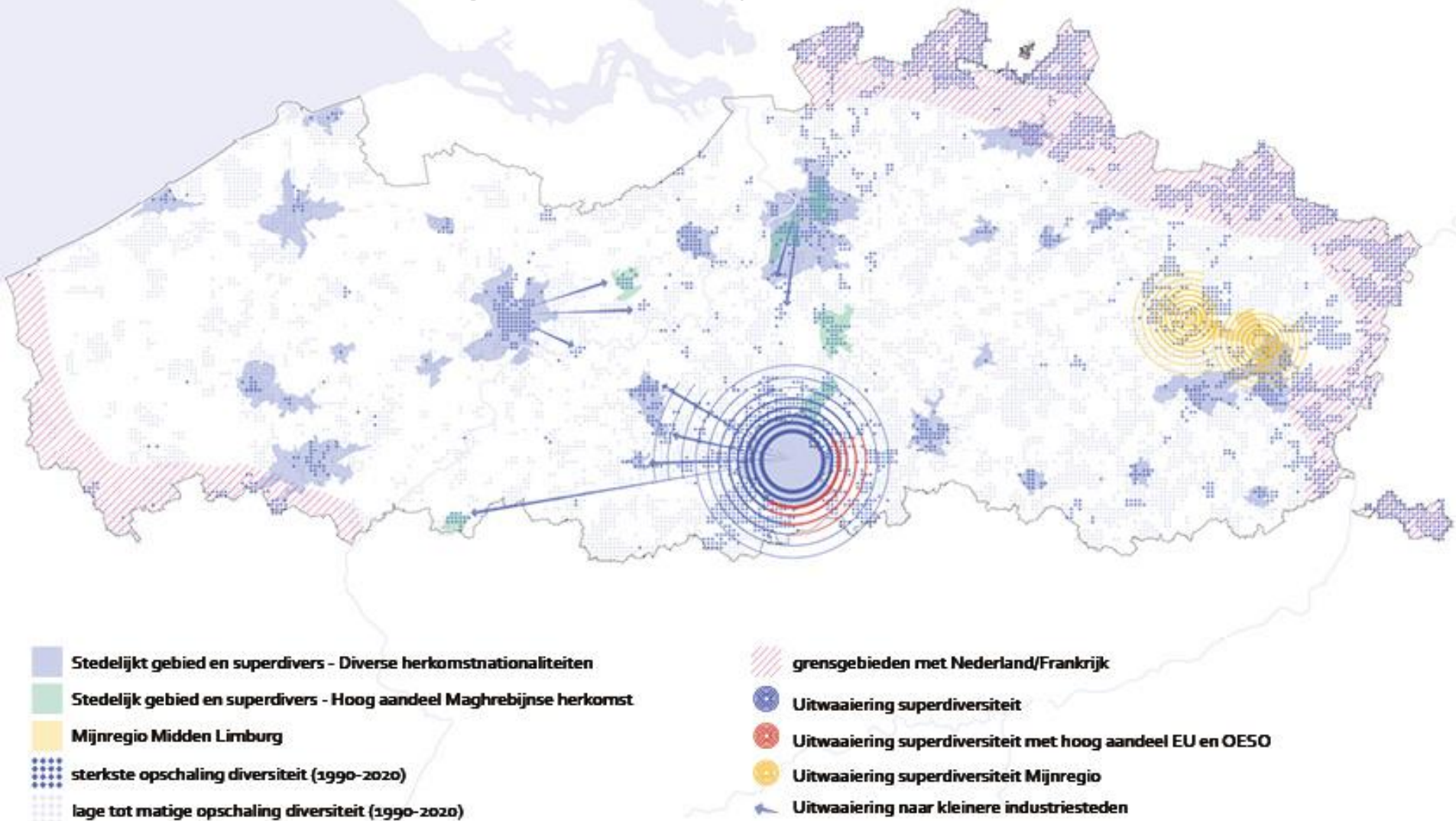
Sterke verschillen in verhuispatronen tussen wijken volgens type superdiversiteit

Over lokale opschaling van superdiversiteit

Meer diversiteit gaat samen met een sterke verjonging van de bevolking

Uitwaaiering van superdiversiteit in de 21ste eeuw

21ste eeuw: geleidelijke uitwaaiering & suburbanisering van de superdiversiteit

Hoe met snelheid, spreiding en opschaling omgaan in (lokaal) beleid?

Drie strategieën:

- Afweer en angst voor aanzuigeffecten

- => de illusie dat men superdiversifiëring zou kunnen tegenhouden
- => gepolariseerde diversifiëring en wij-zij-denken

- Een kleurenblinde aanpak

- Zogenaamde neutraliteit
- => kansen voor verbinding onbenut

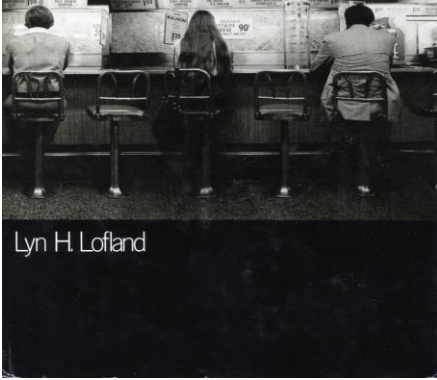
- Actief managen van de diversifiëring vanuit een divers-sensitieve aanpak

- Ontwikkelingen (h)erkennen
- Ook ruimtelijk
- Actief inspelen op transformaties

A
World
Of
Strangers

order
and
action
in
urban
public
space

Lyn H. Lofland

THE INTERCULTURAL
CITY

planning for diversity advantage

PHIL WOOD &
CHARLES LANDRY

Divers-sensitief: Implicaties voor lokaal en ruimtelijk beleid

---

Wat leert de literatuur?

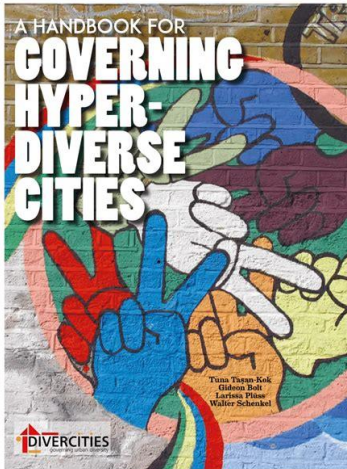
Lyn Lofland

Phil Wood & Charles Landry

Simon Pemberton

- (H)erkenning geven
- Herverdeling van ruimte
- Ontmoeting organiseren
  - in publieke en semi-publieke ruimte

Ontmoeting ontwerpen en organiseren

Maart 2023

'Kennen is het niet, maar we komen elkaar hier wel tegen'

Publieke familiariteit in superdiverse wijken

Mathijs Uytterlinde, Anouk Brock, Sonam de Vries & Jolinde Verboven

Vorbij polariserend wij-zij-denken

Ontmoeting en convivialiteit managen

- Geen romantisering van convivialiteit
- Actief managen en beheren

Publieke familiariteit stimuleren (Uytterlinde et al 2023)

- Multifunctionaliteit gebouwen en publieke ruimte
- Diversiteit en levendigheid faciliteren
- (passieve) ontmoeting organiseren

Concrete (en kleine) praktijken van het samenleven (h)erkennen en ondersteunen (Crul & Lelie, 2023)

Samenvattend...

- Vlaanderen nooit meer zo wit als vandaag
  - Onvermijdelijke verdere superdiversifiëring door demografie en woningmarkt, meer nog dan door migratiebeleid
  - Brussel als één van de meest superdiverse steden ter wereld
- Diversifiëring kent ongelijke schaal, snelheid en spreading
  - Lokaal maatwerk cruciaal
  - Aandacht voor intra-gemeentelijke verschillen
  - Aandacht voor groeiende diversiteit in diversiteit

Diversiteit durven aanpakken

- Divers-sensitief werken als nieuw normaal
- Actief inzetten op (verdere) normalisering van superdiversiteit in tijden van polarisatie
- Voorbij de giftige omvolkingsretoriek
  - Bevolking en cultuur altijd veranderlijk & dynamisch
- Voorbij een polariserend wij-zij-denken
  - Erken de meervoudige identiteiten van alle inwoners
- Zet leefkwaliteit van alle inwoners centraal
- Boek reikt wetenschappelijk onderbouwde analyse aan van processen van superdiversifiëring
- In een normaliserende en verbindende taal

Boek verkrijgbaar na de workshop

Boek online bestellen:

<https://www.aspeditions.be/en/book/superdivers-vlaanderen/19510>

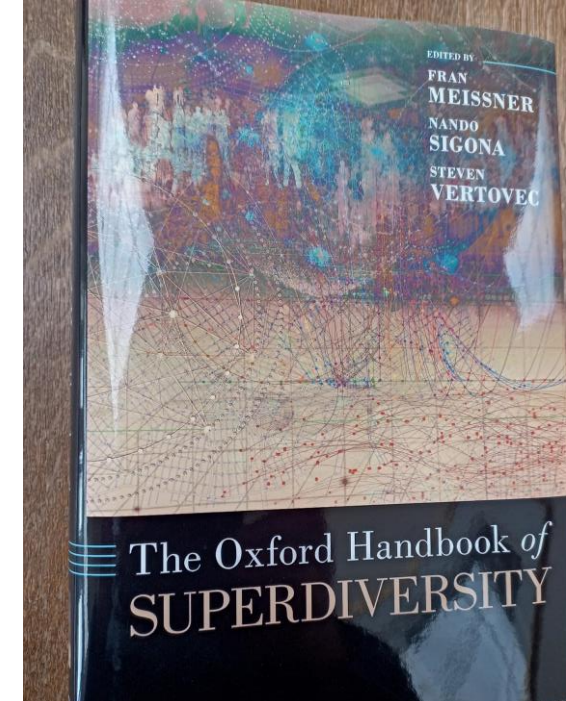
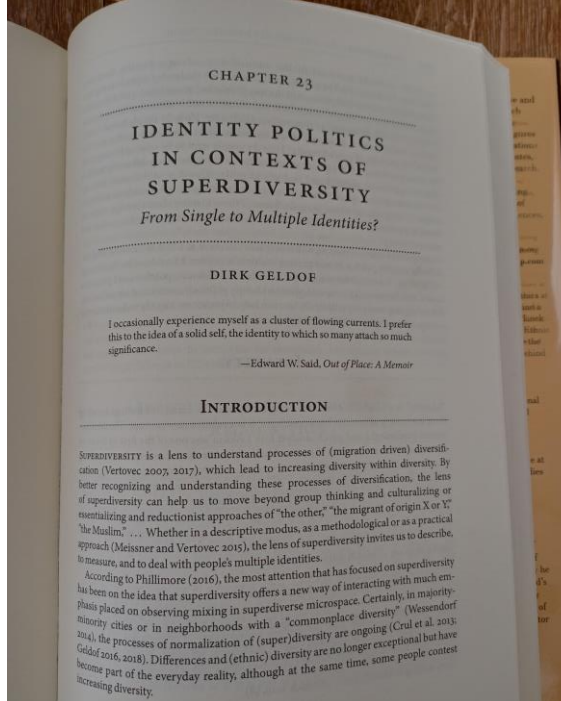
feedback welkom!

Dirk.Geldof@uantwerpen.be

Reacties van het
panel

Vragen uit de zaal

& discussie

#VVSGwoondag

Bezoek de info- en inspiratiemarkt in de foyer!

Ontdek er de inspiratiekaart renovatie op maat van jouw gemeente.

vvsg